

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА КРУШЕВЦА

Година **LIV**

13.9.2024. година

Излази по потреби

Број **14**

ПЛАН РАЗВОЈА ГРАДА КРУШЕВЦА ЗА ПЕРИОД 2025 – 2032. ГОДИНЕ

УВОДНА РЕЧ ГРАДОНАЧЕЛНИКА

О Д Л У К У О УСВАЈАЊУ ПЛАНА РАЗВОЈА ГРАДА КРУШЕВЦА ЗА ПЕРИОД 2025 - 2032. ГОДИНЕ

I Усваја се План развоја града Крушевца за период 2025 - 2032. године.

II Одлуку и План развоја града Крушевца за период 2025 - 2032. године објавити у "Службеном листу града Крушевца".

СКУПШТИНА ГРАДА КРУШЕВЦА

I Број:30-5/2024

ПРЕДСЕДНИК
Драгана Баришић, с.р.

План развоја града Крушевца за период 2025-2032. године је кровни стратешки документ који представља основ за планирање и спровођење циљева, мера и активности усмерених на унапређивање квалитета живота грађана/ки града Крушевца у области инфраструктуре и одрживог урбаног развоја; екологије, одрживог развоја, енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије; локалног економског развоја; друштвеног развоја и јавне безбедности.

Град на овај начин показује континуирану бригу о потребама грађана/ки града Крушевца у свим сегментима социјалног, друштвеног и политичког живота.

Град Крушевац настоји да буде средина са социјалном сигурношћу за све његове грађане/ке, без обзира на разлике по питању националног и културолошког идентитета, средина у којој важи принцип једнакости, солидарности, правичности, толерантности, уз поштовање људског достојанства сваког грађанина.

У циљу постизања добробити за све грађане, град Крушевац ће обезбедити свеобухватне мере у области инфраструктуре и одрживог урбаног развоја; екологије, одрживог развоја, енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије; локалног економског развоја; друштвеног развоја и јавне безбедности повећањем социјалне сигурности кроз мултидисциплинаран приступ свих релевантних актера на локалном нивоу.

ГРАДОНАЧЕЛНИК

Иван Манојловић с.р.

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

СКГО – Стална конференција градова и општина
ЈЛС – јединица локалне самоуправе
АРРО – Агенција за регионални развој
Расинског округа
МССП – микро, мала и средња предузећа и предузетници
ПКС – Привредна комора Србије
РПК – Регионална привредна комора
ЛАПЗ – Локални акциони план запошљавања
МТО – Министарство туризма и омладине
МПШВ – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
ПВО – предшколско васпитање и образовање
ППП – припремни предшколски програм
ИРК – Интерресорна комисија
ЗОСОВ – Закон о основама система образовања и васпитања
ОЦД – организација цивилног друштва
ЈП – јавно предузеће

УВОД

План развоја ЈЛС представља дугорочни документ развојног планирања, дефинисан Законом о планском систему, најширег обухвата и највишег значаја за ЈЛС. План развоја ЈЛС се израђује за период од најмање седам година и усваја га Скупштина ЈЛС, на предлог надлежног извршног органа ЈЛС (градско веће).

План развоја садржи преглед и анализу постојећег стања, визију односно жељено стање, приоритетне циљеве развоја који се желе постићи, као и преглед и кратак опис одговарајућих мера које се даље разрађују документима јавних политика и средњорочним планом ЈЛС.

План развоја представља основу за израду других планских докумената јавних политика којим учесници у планском систему, у складу са својим надлежностима, утврђују или разрађују већ утврђене јавне политике: стратегије, програме, концепте политика и акционих планова.

Израда планова развоја ЈЛС је важан предуслов и за издвајање финансијских средстава из програмског буџета ЈЛС, као и будуће успешно коришћење ИПА фондова и других донаторских средстава. Постојање и квалитет локалних планских докумената и планских процеса и јасна приоритизација потреба утемељена на локалном контексту је предуслов за приступ средствима код већине донатора, па тако и код Европске уније, која је најзначајнији донатор у нашој земљи.

План развоја ЈЛС треба да буде усклађен са Уставом Републике Србије, планским документима донетим на републичком нивоу, генералним урбанистичким планом, планом генералне регулације и мерама предвиђеним детаљним плановима регулације ЈЛС, потврђеним међународним уговорима и обавезама преузетим у процесу ЕУ интеграција.

Тело надлежно за имплементацију плана развоја ЈЛС припрема и подноси надлежном органу ЈЛС годишње извештаје о спровођењу плана. Истеком сваке треће календарске године од доношења, градско веће ЈЛС утврђује предлог извештаја о учинцима спровођења плана развоја, који подноси на усвајање скупштини ЈЛС, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока. Ови извештаји се објављују на интернет страници ЈЛС, најкасније 15 дана од дана усвајања.

Након усвајања извештаја о учинцима, градско веће, као и скупштина ЈЛС могу утврдити потребу да се спроведе ревизија плана развоја ЈЛС, на основу чега се приступа изради предлога измена и допуна плана развоја.

Поступак припреме и ближу садржину плана развоја прописује скупштина ЈЛС, у складу са

прописом Владе којим се утврђују обавезни елементи плана развоја ЈЛС.

План развоја града Крушевца за период 2024-2030. године је дугорочни документ развојног планирања који представља полазни основ за израду јавних политика на територији града Крушевца.

Град Крушевац је са Сталном конференцијом градова и општина дана 20.06.2022. године закључио Споразум о сарадњи за спровођење пакета подршке за израду плана развоја број 404-1410/2022.

Дана 22.06.2023. године је потписан Анекс 1 Споразума о сарадњи за спровођење пакета подршке за израду плана развоја број 404-1022/2023 којим се утврђује продужење рока за реализацију израде Плана развоја града Крушевца у периоду од најдуже 16 месеци.

Дана 23.10.2023. године је потписан Анекс 2 Споразума о сарадњи за спровођење пакета подршке за израду плана развоја број 404-1927/2023 којим се утврђује продужење рока за реализацију израде Плана развоја града Крушевца до краја трајања пројекта EU Exchange 6 до 31.08.2024. године, односно до краја продужетка пројекта, те се стога План развоја града Крушевца доноси на период од 2024 – 2030. године.

Овај Споразум се односи на сарадњу СКГО и града Крушевца у реализацији Пакета подршке локалним самоуправама за израду плана развоја, а који је одобрен на основу спроведеног јавног позива у оквиру Програма EU EXCHANGE 6 – "Повећање кредибилитета планирања, програмског буџетирања и контроле јавних расхода на локалном нивоу у Србији", који је финансијски подржан од стране Европске уније.

Скупштина града Крушевца је 08.07.2022. године донела Одлуку о приступању изради Плана развоја града Крушевца за период 2023-2030. године I број 30-1/2022. Овом Одлуком је утврђено да се у циљу израде Плана развоја града образује Координациони тим за израду Плана развоја града Крушевца за период 2023-2030. године, који ће координирати целокупан процес израде стратешког документа, при чему ће стручне и административне послове Координационог тима обављати надлежна одељења Градске управе града Крушевца. Сходно наведеном, Градско веће града Крушевца је 22.09.2022. године донело **Решење о формирању Координационог тима за израду Плана развоја града Крушевца за период 2023-2030. године.**

Координациони тим је на конститутивној седници одржаној 14.11.2022. године донео **Решење о формирању тематских радних група за израду Плана развоја града Крушевца за период 2023-2030. године** за следеће области: Инфраструктура и одрживи урбани развој, Екологија, одрживи развој, енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије, Локални економски развој (са подгрупама за привреду и предузетништво, туризам и пољопривреду и рурални развој), Друштвени развој (са подгрупама за образовање, културу,

информисање и верске заједнице, за социјалну и здравствену заштиту и за спорт и омладину) и Јавна безбедност.

Дана 08.04.2024. године донето је Решење о формирању Координационог тима за израду Плана развоја града Крушевца за период 2024-2030. године III број 30-2/2024 којим је престало да важи Решење о формирању Координационог тима за израду Плана развоја града Крушевца за период 2023-2030. године III број 30-2/2022 од 22.09.2022. године.

Дана 24.05.2024. године је Скупштина града Крушевца донела Одлуку о измени Одлуке о приступању изради Плана развоја града Крушевца за период 2023-2030. године, којом се мења период на који се плански документ доноси, дакле којом се плански документ израђује за период 2025-2032. године.

У складу са наведеним је 06.06.2024. године Градско веће града Крушевца донело Решење о формирању Координационог тима за израду Плана развоја града Крушевца за период 2025-2032. године.

Током израде овог документа спроведени су следећи кораци: припремљена је ситуациона анализа са SWOT анализама за свих пет области Плана развоја: инфраструктура и одрживи урбани развој; екологија, одрживи развој, енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије; локални економски развој; друштвени развој и јавна безбедност. Потом је дефинисана визија, приоритетни циљеви и мере за њихово остваривање.

Одржани су следећи састанци, радионице и догађаји:

- На почетку процеса израде Плана развоја града Крушевца за период 2023-2030. године је израђена анализа заинтересованих страна у циљу идентификовања свих релевантних актера на локалном нивоу који су од значаја за процес израде Плана развоја града Крушевца. Такође је израђена ex post анализа имплементације Стратегије одрживог развоја града Крушевца за период 2010-2020. године.
- Координациони тим за израду Плана развоја града Крушевца за период 2023-2030. године је именован од стране Градског већа града Крушевца дана 22.09.2023. године
- Конститутивна седница Координационог тима за израду Плана развоја града Крушевца за период 2023-2030. године је одржана дана 14.11.2022. године у Градској управи града Крушевца. На конститутивној седници Координационог тима је представљен процес израде Плана развоја града Крушевца за период 2023-2030. године и именоване су тематске радне групе за израду Плана развоја града Крушевца за период 2023-2030. године за следеће области: инфраструктура и одрживи урбани развој; екологија, одрживи развој, енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије; локални економски развој; друштвени развој и јавна безбедност.
- У циљу активне партиципације свих релевантних субјеката на локалном нивоу, дана

02.12.2022. године је одржан први партнерски форум, на којем је присуствовало 83 учесника, представника свих релевантних институција, организација цивилног друштва и приватног сектора.

- Експерти ангажовани од стране Сталне конференције градова и општина су израдили нацрте прегледа и анализе постојећег стања у локалној заједници, који је достављен свакој радној групи на анализу и даљу дораду.

- Током месеца децембра 2022. године је одржано 5 тематских радионица са представницима радних група за израду SWOT анализе за сваку област Плана развоја: инфраструктура и одрживи урбани развој; екологија, одрживи развој, енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије; локални економски развој; друштвени развој и јавна безбедност.

- Током месеца фебруара 2023. године је одржано 5 тематских радионица за дефинисање визије и приоритетних циљева Плана развоја на којима је израђено стабло проблема и стабло циљева за сваку област Плана развоја.

- Радионица за дефинисање приоритетних циљева и мера у оквиру израде Плана развоја града Крушевца је одржана 29.03.2023. године.

- Током месеца априла је одржана радионица за структурирање предложених мера за сваку тематску област.

- Координациони тим за израду Плана развоја града Крушевца је измењен 08.04.2024. године, услед организационих промена, а такође је промењена и Одлука и приступању изради Плана развоја града Крушевца у делу који се односи на промену периода израде документа, дакле на период 2025-2032. године, а што је условило и доношење Решења о именовану Координационог тима за израду Плана развоја града Крушевца за период 2025-2032. године.

- Координациони тим је утврдио нацрт Плана развоја града Крушевца за период 2025-2032. године и исти упутио на јавну расправу.

- Јавна расправа о Нацрту Плана развоја града Крушевца за период 2025-2032. године је трајала у периоду од 14-28.06.2024. године. Нацрт Плана развоја града Крушевца за период 2025-2032. године је био објављен на сајту града www.krusevac.rs, а такође је постојала могућност директног прегледа документа у холу Градске управе Крушевца. Током јавне расправе су сви заинтересовани грађани могли доставити примедбе, предлоге и сугестије електронским путем или предајом на писарници Градске управе. Такође је Позив за учешће у јавној расправи на Нацрт Плана развоја града Крушевца за период 2025-2032. године прослеђен свим локалним медијима, како би путем медија позвали све заинтересоване грађане да се укључе у јавну расправу и дају свој допринос у процесу израде Нацрта планског документа.

Други партнерски форум је одржан 20.06.2024. године на који је присуствовало 43 учесника.

План развоја града Крушевца за период 2025-2032. године је усвојен од стране Скупштине Града Крушевца 12.09.2024. године.

ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА СТАЊА - САЖЕТАК

ОПШТИ ПОДАЦИ

Град Крушевац је смештен у долини Западног Поморавља, на реци Расини у Расинском округу. Територија Града Крушевца се простире на површини од 854 km². Град Крушевац има 101 насељено место, 92 катастарске општине и 54 месне заједнице. Према Попису становништва из 2022. године на територији града Крушевца живи 113.582 становника.

Крушевац је економски, административни, културни, здравствени, образовни, информативни и спортски центар Расинског управног округа. Према степену развијености спада у II групу развијености градова и општина.

Географски подаци

Крушевац се налази у централном делу Републике Србије и захвата најјужнији крај панонског обода и перипанонске Србије. Границе се простиру између 43°22'29" и 43°42'17" северне географске ширине и 21°9' и 21°34'8" источне географске дужине и обухватају део слива реке Расине, подручје доњег тока реке Западне Мораве, између планина Копанника, Жељина и Јастрепца и простире се од граничних делова Шумадије до Јужне Србије. Долина Западне Мораве је једна од важнијих долина у Србији.

Историјски подаци

Крушевац је као своју престоницу подигао кнез Лазар 1371. године. Крушевац се први пут спомиње 1387. године, у повељи којом кнез Лазар у својој утврђеној престоници потврђује трговачке привилегије Дубровчанима. Крушевац је постао привредно и културно седиште Србије, место из којег се руководило и из којег је потицала иницијатива за организацију државе.

Након Косовског боја, Крушевац је постао престоница вазалне Србије, све док деспот Стефан није преселио престоницу у Београд. После коначног ослобођења од Турака 1833. године, град почиње нагло да се развија и напредује, те постаје један од већих регионалних центара тадашње Србије.

Демографски подаци

Према резултатима Пописа становништва из 2022. године у граду Крушевцу живи 113.582

становника (55.189 мушкараца и 58.393 жена) у 41.488 домаћинстава. Просечан број чланова по домаћинству износи 2,73. У граду Крушевцу има 70.589 радно способних грађана (од 15-64 године). Просечна старост становништва износи 44,99 година, што је за 0,2 година мање од националног просека (45,2). На градском подручју живи 53.746 становника, а на сеоском подручју и осталим насељеним местима 59.836 становника.

Највећи број становника града Крушевца живи у сеоском и приградском подручју (53%), док остали део становништва живи у градском подручју (47%).

У поређењу са претходним пописима становништва, град има 15.170 становника (11,78 %) мање у односу на 2011. годину, 17.786 становника мање у односу на 2002. годину, а 24.529 становника мање у односу на 1991. годину, што је резултат негативне стопе природног прираштаја који је постао општа појава у Републици Србији.

Други карактеристичан тренд који се уочава је пораст старог становништва на територији града Крушевца (преко 60 година) и све већи проценат удела у укупном становништву и то: од 17,95 % (1991), 22,58 % (2002), 25,72 % (2011) и 31,28 % (2022). Овај тренд треба имати у виду приликом креирања социјалне заштите града Крушевца и пројектовања облика услуга и мера.

Удео старог становништва у укупном броју становника на територији града Крушевца је нешто виши у односу на национални просек (за 2,08 %). Као и на читавој територији Републике Србије приметан је пад наталитета и процес старења становништва и повећана миграција сеоског становништва у градско подручје.

Када је у питању број домаћинстава према броју чланова, највећи број домаћинстава је са 2 члана, а просечан број домаћинстава у просеку износи 2,73.

Образовна структура становништва

Статистичким подацима је, према школској спреми, обухваћено становништво старости од 15 година (98.371 становник). Полазећи од поменуте категорије становништва и класификације, по Попису из 2022. године, град Крушевац има 1.018 становника без школске спреме, 6.087 са непотпуним основним и 19.147 са завршеним основним, 51.799 са средњим, 6.316 са вишим и 13.181 са високом образовањем, док је за 173 непознато.

Етничка структура становништва

Од укупног броја становника на територији града Крушевца, 106.194 лица су српске националности од чега 51.529 (45,37 %) мушког и 54.665 (48,13 %) женског пола. Најбројнија национална мањина су Роми којих има 2.063 (1,82 %), при чему је по проценама цивилног сектора број лица ромске националности на територији града између 3.500 и 4.000.

УРБАНИЗАМ И САОБРАЋАЈ

Крушевац је препознат као окосница урбаног система Србије коју чине већи урбани центри и урбана подручја са јасно успостављеном хијерархијом центара, који су повезани појасевима развоја. Просторним планом Републике Србије од 2021. до 2035. године Крушевац припада примарној западноморавској развојној осовини.

Урбано подручје, односно подручје обухваћено Генералним урбанистичким планом обухвата насељено место Крушевац са 11 приградских насеља, има укупно 81.399 становника, односно око 63% укупног становништва.

Подручје Генералног урбанистичког плана има око 11 м²/становнику зеленила јавног коришћења, а реализацијом планираних површина биће обезбеђено око 65 м²/становнику, што би било дупло више од европског стандарда који износи 20 - 30 м² по глави становника.

Крушевац има велики број планских докумената, поготово планова детаљне регулације. Укупан број усвојених планских докумената је 142, од чега је 8 планова усвојено из области вода, а 2 плана усвојено из области заштите природних и културних добара

Град Крушевац укупно има 461 km пута, од чега 386 km чини савремени коловоз. Један од главних саобраћајних коридора је Е-75, који из југоисточне Европе води према Западној Европи, пресеца субрегион Крушевца са североисточне стране. Крушевац је са овим правцем повезан новим аутопутем у оквиру Моравског коридора, преко кога је прикључен на мрежу европских аутопутева.

Магистрални путни правци, који у систему државних путева представљају основне носиоце саобраћаја у Србији, пресецају територију Крушевца дуж десне обале реке Западне Мораве. Магистрални путни правац М-5 (Појате-Крушевац-Краљево-Чачак), је значајан западно-моравски коридор који се поклапа са правцем европског пута Е-761. Системом државних и градских путева и примарних градских саобраћајница формиран је са северне и источне стране градске агломерације и централног градског простора концентрични полупрстен који омогућава дистрибуцију спољашњег изворно-циљног саобраћаја на мрежу градских примарних саобраћајница и да повеже правце најинтензивнијег транзитног саобраћаја, као и да обезбеди добре везе индустријских зона са системом државних путева.

Крушевац је железницом спојен са Краљевом на западу и Сталаћем на истоку. Железнички саобраћај је веома слабо развијен. У току 2022. године отворен је нови аеродром Крушевац, на локацији која се налази југоисточно од Крушевца на потезу Росуље, са кодном ознаком 2Б за инструментално летење.

Број путничких аутомобила по глави становника означава степен индивидуалне

моторизације. За 2010. годину износио је 4,6 становника по аутомобилу, а за 2020. годину 3,5 становника по аутомобилу. Иако је број становника у последњој деценији опао за 7%, укупан број путничких аутомобила је повећан за скоро 20%. Евидентан је недостатак паркинг места у урбаној зони Крушевца.

ВОДОСНАБДЕВАЊЕ И КАНАЛИЗАЦИЈА

Град Крушевац се водом снабдева из акумулације Ђелије, која представља значајни регионални водни ресурс за снабдевање пијаћом водом Расинског округа и од кључног је значаја за планирано водоснабдевање око 200.000 становника овог дела Србије. Вода из акумулације се прерађује у фабрици воде у Мајдеву, капацитета 1.000 l/s сирове воде и кроз регионални водоводни систем пијаћа вода се допрема не само до Крушевца, већ и неколико општина у околици.

Вода за пиће која је доступна корисницима јавног водовода у Граду Крушевцу је, према налазима Завода за јавно здравље Републике Србије, била исправна и у 2019. и у 2020. години. Физичко-хемијска и микробиолошке неисправности нису нађене ни у једном узорку. На јавни водовод је 95,2 % свих домаћинстава у граду Крушевцу било прикључено у 2020. години, што је значајно више у односу на просек у РС (79,94 %) и Расинском округу (78,16 %).

На канализацију је 61% свих домаћинстава у граду Крушевцу било прикључено у 2020. години, што је значајно више у односу на просек у РС (47,53 %) и Расинском округу (34,3 %). Међутим, канализациона мрежа не обухвата већи број насељених места у граду Крушевцу. Недавно је изграђено и ново модерно Постројење за пречишћавање отпадних вода северно од града, које има три одвојене линије – линију за прераду отпадних вода, линију за прераду муља и линију за производњу биогаса.

УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Изношењем смећа обухваћено је 101 насељено место са подручја града Крушевца. Обим и интензитет изношења смећа највећи је у градским месним заједницама, а број корисника који обухвата и руралне месне заједнице је око 35.000. Одлагање отпада врши се на депонији "Срње" која је смештена северно од града Крушевца на удаљености од 6,5 km, на тремеји сеоских насеља Срње, Велика Крушевица и Падеж. Депонија је у експлоатацији од 1984. године. Пројектована запремина депоније је 2,5 милиона m³, а време коришћења депоније 40 - 50 година, уколико се смеће одлаже без претходне сепарације, а уз примену мера санације од 50 - 80 година. Депонија се води као сметлиште на које се годишње депонује 47.000 тона отпада и тренутно се налази у лошем стању. Планирана је санација и

ремедијација и претварање у Регионални центар за управљање отпадом.

На територији града постоји проблем дивљих депонија - евидентиране су 72 дивље депоније. Иако се редовно уклањају, врло често се на истим локацијама јављају поново.

ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА

На територији Крушевца има три Споменика природе. Група стабала храста лужњака (*Quercus robur L.*) и цера (*Quercus cerris*) у порти цркве Св. Преображење – Јабланица, којим управља Добро цркве св. Преображења, затим Стабло храста лужњака (*Quercus robur L.*) у месту Бела Вода, којим управља Туристичко друштво Кисељак и Месна заједница Беле Воде и Храст Расина, којим управља Јавно комунално предузеће "Крушевац". Постоји и Специјални резерват природе Осредак, којим управља Јавно комунално предузеће "Крушевац", као и Општи резерват природе којим управља ЈП "Србијашуме".

ЕКОНОМИЈА

Град Крушевац је привредни центар Расинске управне области. У периоду после другог светског рата развијао се пре свега као индустријски центар. Прерађивачка индустрија и данас представља најважнију привредну грану. Ова делатност је диверсификована, а заступљене су пре свега машинска, металска, хемијска, гумарска и прехрамбена индустрија.

У 2021. години на територији града Крушевца било је 6.342 активних привредних субјеката, од тога 4.997 предузетника и 1.345 привредних друштава. Број активних привредних друштава на 1.000 становника износио је 11, што је на нивоу око просека за Регион Шумадије и Западне Србије (регионални просек броја привредних друштава на 1.000 становника износи 12), али значајно ниже од националног нивоа (просечан број привредних друштава на 1.000 становника у Републици Србији износи 19). Број предузетничких радњи на 1.000 становника, који за град Крушевац износи 42, је у складу са како регионалним, тако и републичким нивоом (број предузетничких радњи на 1.000 становника у Републици Србији износи 41, а у Региону Шумадије и Западне Србије 43).

Број привредних субјеката бележи повећање током претходног периода. Ово повећање је пре свега остварено захваљујући континуираном расту броја предузетничких радњи, али од 2019. године расте и број активних привредних друштава.

Пословни резултати привредних субјеката у Крушевцу су углавном задовољавајући. Од укупног броја привредних друштава која су предала финансијске извештаје АПР-у (што је више од 80% активних друштава), око 2/3 њих је током

посматраног периода остварило добитак. Предузетници су такође били претежно профитабилни: око $\frac{3}{4}$ предузетника који су предали финансијске извештаје у 2019. и 2020. години (што је било око 40 % укупног броја активних предузетничких радњи) је пословало са добитком.

Тренд спољнотрговинске размене компанија из Крушевца бележи континуиран тренд раста и компаније из Крушевца највише учествују у спољнотрговинској размени Расинског округа. За девет месеци 2022. године извоз компанија из Крушевца је дуплиран у односу на дванаест месеци 2018. године, а у односу на период јануар - септембар 2012. године извоз компанија из Крушевца је шест пута већи. Таквом резултату доприноси развој домаће привреде, али и долазак великих светских компанија у Крушевац.

Најзначајнији спољнотрговински партнери компанија из Крушевца на страни извоза су: САД, Велика Британија, Мађарска, Немачка, Румунија, Пољска, Руска федерација, Шпанија, Хрватска, Француска, а на страни увоза: Кина, Немачка, Хрватска, Турска, Мађарска, Пољска, САД и др.

Процес приватизације предузећа са територије града Крушевца још увек није приведен крају. Наиме, на дан 1. септембра 2022. године у портфолију некадашње Агенције за приватизацију налазе се четири привредна субјекта са територије града Крушевца, и то "Трајал корпорација а.д.", "Трајалхем д.о.о.", "Фабрика мазива – ФАМ а.д." и "Специјална болница Рибарска бања". У случају "Трајал корпорације" и "ФАМ", предузећа су била првобитно приватизована, али су се приватизације показале као неуспешне, након чега су уговори раскинути. "Специјална болница Рибарска бања" је једна од бања које не могу да буду приватизоване док се не реши имовински спор са ПИО фондом.

Поред ова четири привредна субјекта која чекају окончање поступка приватизације, постоји одређен број некадашњих државних предузећа која су сада у поступку стечаја. Треба поменути пре свега Индустрију машина и компоненти "14. октобар", над којим је након више покушаја приватизације и реструктурирања стечајни поступак отворен 2016. године, док су "Фабрика уља" (у стечају од 2015. године) и Хемијска индустрија "Жупа" (у стечају од 2015. године) у стечај ушле након неуспешних приватизација.

Присутан је снажан раст инвестиционе активности на територији града Крушевца. У 2020. години инвестиције су достигле 16,7 милијарди динара, што је чинило 1,8 % укупних инвестиција реализованих у Републици Србији у посматраној години.

ЗАПОСЛЕНОСТ

Регистрована запосленост према општини/града рада на територији Крушевца је у 2021. години износила 35.165. Од овог броја, $\frac{3}{4}$ је

запослено код послодавца, а $\frac{1}{5}$ чине предузетници и самосталне делатности (укључујући и лица запослена код њих); удео регистрованих пољопривредних произвођача је релативно мали (мањи од 5 %).

У току претходног петогодишњег периода забележено је значајно повећање регистроване запослености за више од 4.600 лица, што представља повећање од 13,2 %. Реч је о изнадпросечном расту регистроване запослености, како у односу на регионални, тако и у односу на национални ниво.

Привредне делатности у којима ради највећи број регистрованих запослених на територији града Крушевца су прерађивачка индустрија и трговина. Наиме, у 2021. години 28 % укупног броја регистрованих запослених је био ангажован у прерађивачкој индустрији а 15 % у трговини.

Број регистрованих запослених са пребивалиштем на територији града Крушевца је у 2021. години износио је 37.867 особа. Може се уочити да је овај број виши него у случају претходно разматраног показатеља, који мери запосленост према општини рада. Учешће жена у укупној регистрованој запослености према општини пребивалишта у 2021. години је износило 46 %.

Просечна нето зарада запослених са пребивалиштем на територији града Крушевца је износила 56.542 динара у 2021. години и на нивоу је регионалног просека, али је константно испод националног нивоа (у току периода 2018-2021. године, просечна зарада у Крушевцу је 13-16% нижа од просека Републике).

Број незапослених лица на евиденцији Националне службе за запошљавање у граду Крушевцу је значајно смањен у претходном периоду. На крају 2021. године њихов број је износио близу 8.700 лица, и смањен је за више од $\frac{1}{3}$ у односу на 2017. годину. Оваква тенденција је директно корелисана са претходно анализираним повећањем регистроване запослености.

ТУРИЗАМ

Туристичка понуда града Крушевца превасходно се базира на културно-историјским атракцијама, и здравственом и верском туризму. Уочен је потенцијал и за друге, за сада недовољно развијене видове туризма, као што су активан одмор, спортско-рекреативни и манифестациони, као и пословни, сеоски и образовни туризам.

Туристички промет на територији града Крушевца бележи раст током претходних неколико година. Значајан део туристичког промета на територији града Крушевца реализован је у Рибарској бањи. У смештајној понуди Крушевца недостају објекти виших нивоа категоризације. У категорисаним хотелима је расположиво укупно 130 смештајних јединица са 260 индивидуалних лежајева, и то 145 лежаја у објектима са 3 звезде и

115 лежаја у објектима са 2 звездице. Број категорисаних угоститељских објеката на територији града Крушевца који пружају услуге смештаја, као и остали некатегорисани угоститељски објекти за смештај износи у укупном броју износи 758 смештајних јединица, 1.388 кревета и 1.715 индивидуалних лежајева.

Регистрована запосленост у угоститељству на територији града Крушевца је испод просека како Републике, тако и Региона Шумадије и Западне Србије. Наиме, у 2021. години око 1.100 лица је радило у угоститељству, што је чинило 3,2 % укупне регистроване запослености на територији града Крушевца Уочава се да се регистрована запосленост у угоститељству повећава током претходног периода, тако да је њихов број у 2021. години био за 180 лица виши него у 2017. години.

ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

Територија града Крушевца простире се на површини од 85.397 ха, од чега се пољопривредно земљиште простире на 34.977 ха, а под шумама 25.965,42 ха. Учешће коришћеног пољопривредног земљишта је 37,46 % у укупној површини града. Територија града је рејон ратарских култура, повртарства и виноградарства у равничарском и брдско-планинском подручју и пашњака у планинском делу. Долина Западне Мораве и Расине, као и Рибарске реке и других мањих речица и потока, представљају плодне оранице и баште, које заузимају највећи проценат од укупних пољопривредних површина. Брежуљкасто и брдско подручје представља воћарско-виноградарски рејон, а брдско-планински део представља подручје ливада и пашњака.

На територији Града Крушевца посматрајући 2012. годину користило се 31.986 ха пољопривредног земљишта. У структури коришћеног земљишта доминирају оранице и баште са укупно са 69,77%. Ливаде и пашњаки заузимају 16,21% од укупно коришћеног пољопривредног земљишта. Површине под воћарским културама заузимају нешто мање од 12% укупно коришћеног земљишта.

На територији града постоји 12.664 регистрованих пољопривредних газдинстава. Највећи број (62 %), има једног или два члана газдинства или стално запосленог. Газдинства са три до четири члана који обављају пољопривредну делатност у укупном броју учествују са 32 %. Пољопривредне активности на породичном газдинству обављају скоро искључиво чланови породице и рођаци, док стално запослених у оквиру ове категорије газдинства готово и да нема.

Стање пољопривреде на територији града Крушевца карактерише и величина коришћеног пољопривредног земљишта. Готово 34% газдинстава користи мање од 1 хектара пољопривредног земљишта, од 1 до 2 хектара скоро 24,8 %. Овако мали и уситњени поседи представљају ограничење за

пољопривредну производњу и не могу гарантовати економску одрживост пољопривредне производње. Пољопривредна механизација на пољопривредним газдинствима на територији Града Крушевца је углавном застарела.

Површине које се наводњавају на територији града Крушевца, према званичном попису пољопривреде из 2012. године достижу површину од 1.007 хектара, односно 3,15 % укупно коришћених пољопривредних површина.

Највећи проблем у пољопривреди представља недовољно развијена прерађивачка индустрија.

Када посматрамо кретање броја становника у руралним подручјима статистички подаци показују јасну тенденцију смањења броја становника од 1971. године када је и започела миграција становника услед значајније индустријализације у Крушевцу и околним градовима. Наведени податак, као и процена да ће се број становника смањивати у наредним деценијама упућује на обавезу дугорочног планирања у сектору пољопривреде и руралног развоја које ће имати за циљ прилагођавање активности у сектору аграра очекиваним трендовима и побољшања услова живота и рада у сеоским срединама.

ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊЕ

Предшколско образовање се у највећој мери реализује у Предшколској установи "Ната Велковић". Укупан број деце на територији града Крушевца, узраста од 6 месеци до 6,5 година износи 6.530. Кроз форму различитих облика рада и пружањем услуга породици, кроз ову установу годишње прође више од 4.200 деце, док је васпитно - образовним радом, негом и исхраном, превентивно - здравственом и социјалном заштитом, различитим облицима и програмима рада Установе обухваћено 3.316 деце.

Обухват деце предшколским образовањем и васпитањем у Крушевцу се постепено повећава током целе претходне деценије. Обухват деце узраста до 3 године износи 26,03%, од 3 до 5,5 година 58,83%, а у припремни предшколски програм је укључено 93,27% деце. Капацитет предшколског образовања је усклађен са потребама и не постоје листе чекања.

Школско образовање. У граду Крушевцу постоји 17 матичних основних школа са чак 51 подручним (издвојеним) одељењем. Само пет матичних школа се налази у градском насељу, док су преосталих 12 школа и сва подручна одељења у руралним насељима. У школској 2022/23. години основно школско образовање похађа 8.400 ученика, што је мање него школске 2020/21. године за 367 ученика. Нето стопа обухвата основним образовањем за период 2010-2020. године износи 94%, што је на нивоу републичког просека.

У Крушевцу се налази девет средњих школа. У овај број укључене су и Музичка школа "Стеван Христић" и Школа за основно и средње образовање "Веселин Николић". Од средњих школа постоје Гимназија, Економско – трговинска школа, Медицинска школа, Хемијско - технолошка школа, Прва техничка школа и Политехничка школа "Милутин Миланковић". У школској 2022/23. години средње школско образовање похађа 5.070 ученика, што је мање него школске 2020/21. године за 231 ученика. Нето стопа одустајања од школовања у средњем образовању за период 2010 - 2020. године износи 0,8 %.

Школа за образовање одраслих на територији града Крушевца је издвојено одељење при ОШ "Вук Караџић". У школској 2022/23. години школу за образовање одраслих похађа 119 полазника, док је у школској 2020/21. години број полазника 130, што је за 11 полазника мање.

Град Крушевац дуго није имао факултет до 2017. године осниван Пољопривредног факултета Универзитета у Нишу. Пољопривредни факултет основан је за реализовање три студијска програма: сточарство, ратарство и повртарство и воћарство и виноградарство. Прве студенте Пољопривредни факултет примио је школске 2018/2019. године (150 студената). Поред њега, у Крушевцу раде Академија васпитачко - медицинских струковних студија коју похађа 450 студената на основним студијама и 25 на специјалистичким, Одсек техничко технолошких студија Крушевац са 220 студената и приватна Висока пословна школа струковних студија "Проф. др Радомир Бојковић" Крушевац. Поред тога, неколико факултета има своје организационе јединице у Крушевцу.

КУЛТУРА

Географски положај и историјска прошлост града Крушевца условили су да Крушевац располаже богатим културно-историјским наслеђем, односно културним знаменитостима које обележавају његов идентитет и чине га препознатљивим и аутентичним. Кључни актери у култури града Крушевца су Народни музеј Крушевац, Народна библиотека Крушевац, Историјски архив Крушевац, Крушевачко позориште и Културни центар Крушевац. На промоцији и неговању културно историјског наслеђа велики допринос даје и Туристичка организација Града Крушевца.

Разноликост културне понуде употпуњује и цивилни сектор, односно бројна удружења грађана у култури која се баве савременим стваралаштвом и неговањем традиције, омладинске организације и организације које се баве младима и дају значајан допринос у неговању културне баштине.

Град Крушевац поседује капацитете за подстицање културе као непосредног фактора културног развоја са циљем даље изградње и унапређења просторних и техничких капацитета

установа културе, као и унапређења људских ресурса установа културе. Град Крушевац подржава развој и унапређење савременог стваралаштва и континуирано брине о културном наслеђу.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

У Србији је највећи део социјалне заштите у надлежности националног нивоа. Надлежност локалне самоуправе је дефинисана Одлуком о правима и услугама у социјалној заштити града Крушевца. Носиоци социјалне заштите у Крушевцу су Центар за социјални рад Крушевац, Геронтолошки центар Крушевац, Центар за особе са инвалидитетом Крушевац, а активно је укључено више организација цивилног друштва.

Расходи за социјалну заштиту 2020. године у Крушевцу су износили 229,7 милиона РСД. Удео расхода за социјалну заштиту у градском буџету је 5,9%. Током 2021. године за материјална давања утрошено је 48.307.275 РСД, а за услуге социјалне заштите 100.268.684.46 РСД. Право на једнократна материјална давања је у 2021. године остварило 3.326 становника. Исте године број корисника услуга социјалне заштите износио је 1.283 становника.

У Крушевцу се пружају следеће услуге социјалне заштите: Помоћ у кући за старије и одрасла лица, Лични пратилац детета, Дневни боравак за децу, младе и одрасле са интелектуалним тешкоћама и Породично – едукативни центар (саветовалиште). Услуге социјалне заштите у надлежности локалне самоуправе се развијају у континуитету и уводе се постепено и нове, у складу са финансијским могућностима локалне самоуправе.

Новчану социјалну помоћ је 2020. године примало 3.923 становника града Крушевца. Обухват становништва програмом НСП износи 3,3%. Након благог пораста и осцилација, након 2017. године број и удео појединаца који су остваривали право на НСП се смањивао. Крајем 2020. године, 5.006 деце и младих је примало дечији додаток, од којих је 1.329 остваривало право на увећане износе и по повољнијим условима. Обухват деце и младих (0-19) програмом дечијег додатка у Крушевцу је износио 2020. године 22,5%.

Стратегија развоја социјалне политике града Крушевца за период 2015-2020. године је као приоритетне области идентификовала: смањење сиромаштва, унапређење положаја особа са инвалидитетом, спречавање и сузбијање свих облика насиља, унапређење положаја старих лица и породица са децом. Стратегија за циклус од наредних 5 година није израђена, али су усвојени Локални план акције за децу града Крушевца за период 2019-2025. године - Крушевац по мери деце и Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Крушевца за период 2021–2023. године.

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Здравствена заштита у Србији је претежно у надлежности националног нивоа, поготово од доношења новог Закона о здравственој заштити 2019. године, када и оснивачка права за установе примарне здравствене заштите прелазе са јединица локалне самоуправе на Републику, односно аутономну покрајину. Према новим законским решењима јединице локалне самоуправе остају оснивачи само апотекарских установа на својој територији.

Друштвена брига за здравље на нивоу ЈЛС између осталог подразумева праћење здравственог стања становништва и рада система здравствене заштите, као и стварање услова за приступачност и уједначеност коришћења примарне здравствене заштите. Важан део друштвене бриге за здравље на нивоу ЈЛС остаје доношење и спровођење програма за очување и заштиту здравља од загађења животне средине, као и систематско испитивање исправности и квалитета животних намирница, воде за пиће и сличних фактора ризика који могу штетно да утичу на здравље. ЈЛС обезбеђују и средства за вршење оснивачких права над здравственим установама чији су оснивач (односно апотекама). Уколико обезбеде средства у буџету, општине и градови могу и додатно да улажу у здравствене установе у јавној својини на својој територији како би се повећала доступност и приступачност (изнад норматива и стандарда који су предвиђени за простор, опрему, кадрове, и др.). Јединица локалне самоуправе обезбеђује и рад мртвозорничке службе.

Носиоци здравствене заштите су Општа болница Крушевац, Дом здравља Крушевац, Завод за јавно здравље Крушевац и Специјална болница "Рибарска бања". Током пандемије отворена је и Специјална КОВИД болница. У Крушевцу је развијена приватна пракса и мрежа апотека.

Град Крушевац је за здравство издвојио, 247,2 милиона РСД 2020. године. Удео ових расхода у градском буџету је износио високих 6,4%.

Вредности индикатора доброг здравља за локално становништво су у Крушевцу повољнији у односу на републички просек.

ОМЛАДИНА И СПОРТ

У Крушевцу постоји Канцеларија за младе Града Крушевца као саставни део Градске управе Града Крушевца у оквиру Одељења за друштвене делатности. Канцеларија за младе града Крушевца део је Националне асоцијације Канцеларије за младе Републике Србије. Поред тога, од 2015. године постоји Клуб за младе града Крушевца који представља простор у коме се реализују активности Канцеларије за младе усмерене на директан рад са младима, подржавање иницијатива младих, спровођење активности неформалног образовања, информисања младих, организацију активности,

повезивање младих са институцијама, као и место окупљања и креативног изражавања младих и промоције омладинског стваралаштва и подржавања и спровођења програма усмерених на волонтеризам и мобилност младих на територији Града Крушевца.

Град Крушевац има Локални акциони план за младе града Крушевца за период од 2020 до 2025. године. Средства издвојена за имплементацију Локалног акционог плана за младе града Крушевца за суфинансирање и финансирање програма и пројеката од јавног интереса путем јавног конкурса износе 1.500.000,00 РСД. Области заступљене Локалним акционим планом за младе града Крушевца су: образовање младих, запошљавање младих, здравље младих, безбедност младих, култура, спорт и слободно време младих, информисање и мобилност младих, активно учешће и волонтеризам младих и млади у очувању и заштити животне средине.

Савет за младе града Крушевца формиран је 2021. године и чини га 13 чланова од чега трећина има испод 30 година. У граду Крушевцу је активно неколико удружења младих и која се баве младима.

Средства издвојена за развој омладинске политике на нивоу града Крушевца у 2022. години износила су 4.114.000,00 РСД.

Град Крушевац познат је као град са дугом спортском традицијом. Локална самоуправа се активно укључује у планирање и развој ове значајне области за све грађане, спортисте, спортске клубове, савезе и удружења, и остваривање друштвене мисије која поред такмичарског има важан васпитни, здравствени, културни, социјални и други садржај. Приоритетна област програма развоја спорта је омасовљење и широка доступност спорта за све генерације, развој дечјег, школског и универзитетског спорта. Посебна пажња се посвећује врхунским спортским достигнућима и развијању спортске инфраструктуре.

Кључне институције у спорту су Спортски центар Крушевац, који управља већином капиталних од укупно 162 спортских објеката који постоје у граду Крушевцу и Спортски савез града Крушевца. На територији града постоји 216 спортских удружења која функционишу у оквиру 50 спортских грана.

Средства издвојена за физичку културу на нивоу града Крушевца у 2022. години износила су 271.187.700,00 РСД.

SWOT АНАЛИЗЕ

SWOT анализа представља инструмент стратегијског менаџмента који има широку примену у изради стратегија развоја, укључујући ту стратегије развоја заједнице (региона/општине/града). На његову важност указује и чињеница да је обавезан део планских докумената којима се конкурише за коришћење средстава из европских фондова.

SWOT анализа служи као полазна основа за идентификовање кључних проблема и посредно за дефинисање средњорочних и дугорочних циљева.

Њен основни циљ је утврђивање и анализа снага и слабости заједнице, те могућности и опасности са којима је заједница изложена, а све у циљу добијања адекватне полазне основе за дефинисање и утврђивање њених стратешких циљева.

У процесу израде Плана развоја града Крушевца, SWOT анализе су рађене по областима.

• Инфраструктура и одрживи урбани развој

Strengths Снаге (унутрашњи аспект)	Weaknesses Слабости (унутрашњи аспект)
<p>Добра покривеност планском документацијом</p> <p>Добра повезаност са регионом и републиком</p> <p>Повољан географски положај</p> <p>Степен искоришћености/изграђености градског грађевинског земљишта</p> <p>План одрживе урбане мобилности Града Крушевца</p> <p>Eurovello 11 (европска мрежа бициклистичких путева)</p> <p>Даљински системи грејања (Топлана, гасовод)</p> <p>Одлична покривеност гасоводном мрежом целе територије Града</p> <p>Регионални систем водоснабдевања</p> <p>Постоје капацитети ЈКП "Градска топлана" да у потпуности пређе на гас</p> <p>Велика покривеност водоводном мрежом локалне водоводне мреже (Рибаре, Велики Шиљеговац)</p> <p>Постојање Фабрике за пречишћавање отпадних вода</p> <p>Аеродром "Росуље"</p> <p>Модерна јавна расвета (ЛЕД) на територији целог Града</p> <p>Енергетска ефикасност објеката у јавној намени</p> <p>Усклађеност електроенергетског система са развојним потребама града</p> <p>Дигитална инфраструктура покрива целу територију Града</p> <p>Добра мрежа локалних саобраћајница</p>	<p>Велики број насељених места</p> <p>Коришћење фосилних горива за даљинско грејање</p> <p>Застарели системи даљинског грејања у старијим објектима у Граду (зграде)</p> <p>Стара секундарна водоводна мрежа у одређеним деловима града</p> <p>Недовољно развијена мрежа секундарних колектора (канализација)</p> <p>Велики број евидентираних клизишта</p> <p>Девастирано стање мостова</p> <p>Слабо развијена канализациона мрежа у насељима у руралном делу Града</p> <p>Недовољна број паркинг места и јавних гаража у граду</p> <p>Недовољна искоришћеност капацитета постојећих јавних гаража</p> <p>Велика површина градског грађевинског земљишта не може да се наменски користи због мреже ЕМС</p> <p>Недовољно коришћење железничке мреже</p> <p>Запуштеност железничке мреже која повезује велике привредне субјекте</p> <p>Недовољно постојање пешачких стаза у руралном делу Града</p> <p>Низак напон у неким сеоским насељима</p> <p>Нерешени имовинско-правни односи</p> <p>ГИС не функционише</p> <p>Катастар саобраћајних знакова не постоји</p> <p>Велики број нелегалних објеката и објеката у поступку легализације</p>

Opportunities Могућности, прилике (спољашњи аспект)	Threats Претње или изазови (спољашњи аспект)
<p>Нови просторни план РС</p> <p>Завршетак Моравског коридора</p> <p>Смањење губитака у систему даљинског грејања</p> <p>Развој обновљивих извора енергије</p> <p>Веће коришћење природних потенцијала (топле воде, "јастребачки врели појас")</p> <p>Завршетак мреже колектора</p> <p>Развој авио транспорта (Росуље)</p> <p>Завршетак регионалног путног правца према Прокупљу</p> <p>Нове приступне саобраћајнице за аеродром</p> <p>Изградња потребних мостова за повезивање сеоских насељених места са градом</p> <p>Пресељење сточне и кванташке пијаце</p> <p>Ревитализација и веће коришћење железничке мреже</p> <p>Ширење мреже бицикличких стаза, посебно према приградским насељима</p> <p>Завршетак електроенергетског прстена око Крушевца</p> <p>Веће коришћење обновљивих извора енергије</p> <p>Развој мреже пуњача за електромобиле</p> <p>Мрежа надзорних камера</p> <p>Завршетак обилазница око градског језгра (Северна, Источна и Западна обилазница)</p> <p>Изградња пута између Јастрепца и Рибарске Бање</p> <p>Инфраструктурно опремање Северне индустријске зоне</p> <p>Изградња Регионалне депоније Срње</p>	<p>Превелика концентрација становништва у централним градским зонама</p> <p>Пораст броја моторних возила</p> <p>Непредвидивост цене гаса због глобалних тенденција</p> <p>Природне непогоде</p> <p>Девастирање мреже локалних атарских путева изградњом Моравског коридора</p> <p>Тешки и дугачки спорови за имовинско-правне проблеме</p>

• **Екологија, одрживи развој, енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије**

Strenghts	Weaknesses
Снаге (унутрашњи аспект)	Слабости (унутрашњи аспект)
<p>Стратешки нормативи Добра сарадња међу институцијама Постојање институција/организација Искуство Сарадња са републиком, цивилним сектором и са донаторима Заштићена станишта Фабрика за пречишћавање отпадних вода Штедљива ЛЕД расвета у свим насељеним местима у граду Мониторинг квалитета ваздуха и земљишта Европска енергетска награда Велика покривеност изношења смећа као и добра наплата Сакупљање и третман медицинског отпада Постојање инспекцијских служби Постојање еко-координатора Добра сарадња са медијима Локални фонд за заштиту животне средине Постојање надлежног органа за заштиту животне средине Сарадња са неформалним сакупљачима отпада Постојање мреже бицикличких и пешачких стаза Успостављен систем енергетског менаџмента План топлификације града</p>	<p>Не постоји мерење ПМ честица Недовољно зелених површина Недовољно развијена еколошка свест Дивље депоније Примарна селекција отпада Нема организованог прикупљања опасног отпада и непостојање оператера Недовољан број паркинг места Коришћење фосилних горива за огрев (топлана, индивидуална ложишта) Нерешени имовинско правни односи Губици на водоводном систему Недовољно израђена канализациона мрежа посебно у руралном делу града Велики број базних станица за мобилну мрежу Неусаглашеност локалних одлука са законском регулативом Недовољно развијен цивилни сектор у области екологије</p>
Opportunities	Threats
Могућности, прилике (спољашњи аспект)	Претње или изазови (спољашњи аспект)
<p>Регионална депонија у Срњу Израда плана контроле квалитета ваздуха Одрживи развој Ћелијског језера (фабрике за пречишћавање отпадних вода - Брус, Блаце, очување биодиверзитета) Унапређење јавног превоза Јавно-приватно партнерство за јавни превоз Коришћење електричних возила Одрживи и обновљиви извори енергије Проширење обухвата даљинског грејања Ширење и модернизација канализационе мреже Интегрисање локалних водовода у градску мрежу Повећање енергетске ефикасности објеката Коришћење донаторских средстава Унапређење сарадње са школама Евидентирање неформалних сакупљача отпада Развој туризма</p>	<p>Климатске промене Дивља градња на Ћелијском језеру Дивља градња на територији града Неравномеран развој града Глобално стање са енергентима Елементарне непогоде Бујичне воде Енергетска зависност од увоза</p>

Локални економски развој

Strenghts Снаге (унутрашњи аспект)	Weaknesses Слабости (унутрашњи аспект)
<p>Добар географски положај Постојећа инфраструктура Планска документација Велики број микро, малих и средњих предузећа Субвенције локалне самоуправе привредним субјектима Едукације за отпочињање посла "start up" Инструменти локалног економског развоја Туристички потенцијали Културно историјска прошлост Јаки пољопривредни потенцијали Традиција у пољопривреди Саветодавне службе за пољопривреду</p>	<p>Непостојање универзитета Недовољно развијена инфраструктура у руралном делу Града Одлазак младих из Града Мала површина земљишта у власништву Града Недостатак смештајних капацитета, посебно високих категорија Непостојање сајмова Недовољна информисаност привреде о мерама помоћи које су им на располагању Уситњеност парцела Мали буџет за промоцију туризма града Недовољна информисаност руралног становништва о могућностима за бављење туризмом</p>
Opportunities Могућности, прилике (спољашњи аспект)	Threats Претње или изазови (спољашњи аспект)
<p>Моравски коридор Изградња Регионалног индустријског парка Развој ИТ сектора Отварање ИТ факултета Креирање нових мера помоћи за привредне субјекте Обогаћивање културних и забавних садржаја Изградња сајамских хала Аеродром Росуље Порез на имовину Сеоски туризам, субвенције Органска производња Производња нових грана пољопривреде - воћарство, цвећарство и др. Повезивање пољопривредне и туризма Помоћ предузетницима при конкурисању за средства Дигитални маркетинг Развој туристичких дестинација Убрзана процедура за градњу за привреднике Социјално предузетништво Прикључивање Регионалој туристичкој организацији</p>	<p>Неадекватан број и структура радне снаге Негативне демографске тенденције Одлазак младих из Града Мала површина земљишта у власништву Града Велики раст цена некретнина Страна радна снага Климатске промене Међународно окружење Политичка ситуација</p>

Друштвени развој

Strenghts Снаге (унутрашњи аспект)	Weaknesses Слабости (унутрашњи аспект)
<p>Професионални и компетентни људски ресурси – кадрови у области друштвеног развоја</p> <p>Постојање институција у области друштвеног развоја</p> <p>Добра међусекторска сарадња на локалном и националном нивоу</p> <p>Широк обухват деце програмима предшколског васпитања и образовања ПУ "Ната Велковић" са 13 вртића и 62 групе на сеоском подручју (Развијена мрежа вртића у оквиру ПУ "Ната Велковић")</p> <p>Ниска економска цена услуге за целодневни и полудневни боравак у предшколском образовању и васпитању</p> <p>Доступност основног и средњег образовања (Развијена мрежа основних и средњих школа)</p> <p>Центар за стручно усавршавање запослених у образовању</p> <p>Постојање и енергетска ефикасност објеката у функцији образовања</p> <p>Добра опремљеност школа</p> <p>Постојање стручног кадра за развој високог образовања</p> <p>Богато културно историјско наслеђе, неговање традиције и богато савремено стваралаштво</p> <p>Квалитетна вечерња и дечија сцена</p> <p>Афирмација друштвених вредности и промовисање квалитетних културних садржаја</p> <p>Задовољни корисници услуга</p> <p>Развијене услуге социјалне заштите Помоћ у кући, Лични пратилац детета, Дневни боравак за децу, младе и одрасле са интелектуалним потешкоћама, Породично – едукативни центар</p> <p>Народна кухиња Црвеног крста</p> <p>Велики број волонтера Црвеног крста</p> <p>Доступност здравствене заштите</p> <p>Велики број и структура пружених услуга</p> <p>Континуирана едукација за запослене</p> <p>Управљање квалитетом уз стално праћење и унапређење</p> <p>Оријентисаност ка превентивном раду</p> <p>Максимална доступност - развијена мрежа здравствених амбуланти</p> <p>Добро развијен информациони систем</p> <p>Континуирано учествовање у пројектима</p> <p>Инвестирање у реновирање објеката</p> <p>Постојање Канцеларије за младе</p> <p>Постојање Клуба за младе</p> <p>Постојање Савета за младе</p> <p>Едукован и мотивисан стручни кадар у области рада са младима</p>	<p>Немогућност запошљавања кадрова у установама у области друштвеног развоја због административних разлога (забрана запошљавања)</p> <p>Природни одлив запослених</p> <p>Недостатак простора и дотрајалост појединих објеката у области друштвеног развоја</p> <p>Дотрајалост појединих монтажних објеката</p> <p>Непоштовање просторног распореда основних школа приликом уписа ђака</p> <p>Недостатак физкултурних сала у неким матичним школама</p> <p>Мали број програма за инклузију</p> <p>Недовољно културних дешавања и ваннаставних активности у селима намењених ђацима</p> <p>Заједничке физкултурне сале за две средње школе</p> <p>Недовољна усклађеност образовног система са потребама тржишта рада</p> <p>Недовољна припремљеност наставника за примену инклузивног образовања у средњим школама</p> <p>Неуједначен систем осигурања квалитета</p> <p>Одсуство мотивације одређеног броја наставника и директора за унапређење квалитета рада</p> <p>Слаба културна информисаност</p> <p>Недостатак развоја културног духа становништва</p> <p>Недовољан број услуга социјалне заштите</p> <p>Неинформисаност грађана о доступности услуга и о њиховим правима у социјалној заштити</p> <p>Недостатак магацинског простора за Црвени крст</p> <p>Непостојање националног стратешког оквира у области социјалне заштите се одражава неповољно на дефинисање стратешких оквира на локалном нивоу</p> <p>Дуго најављиване измене законодавног оквира се неповољно одражавају на планирање социјалне заштите на локалном нивоу</p> <p>Недостатак специјализованих кадрова у области здравствене заштите</p> <p>Велики број објеката за одржавање</p> <p>Дотрајалост здравствених објеката у ван градској средини</p> <p>Дотрајала медицинска опрема и возила</p> <p>Неповољна старосна структура запослених</p> <p>Велика потрошња у лабораторијској дијагностици</p> <p>Наглашавање и спровођење у пракси заједничке одговорности</p> <p>Велика разуђеност здравствених амбуланти</p> <p>Недовољан број здравствених радника у односу на потребе</p> <p>Недовољан број активности Градског ученичког парламента и ђачких парламената у средњим школама</p>

<p>Постојање територијалног спортског савеза Постојање гранских територијалних спортских савеза Спортска инфраструктура</p>	<p>Непостојање Омладинског центра Неразвијен систем информисања младих Недостатак просторних, техничких и финансијских средстава у области бриге о младима Недовољна понуда културних садржаја за младе Недовољна понуда за радно ангажовање и радну праксу младих Недовољна понуда садржаја за квалитетно и организовано провођење слободног времена младих Недовољан број активности које млади иницирају и имплементирају за младе Недовољно превентивних програма у области здравља младих и програма промоције здравих стилова живота Недовољна умреженост и сарадња локалних установа, институција и организација које се баве младима Недовољно мотивисани млади за активно бављење спортским и рекреативним садржајима Недовољан број удружења грађана која воде млади (удружења младих) Недостатак врхунских спортских стручњака са искуством Недостатак савремене спортске опреме и реквизита Недостатак смештајних капацитета</p>
<p>Opportunities Могућности, прилике (спољашњи аспект)</p>	<p>Threats Претње или изазови (спољашњи аспект)</p>
<p>Унапређење међународне сарадње у области друштвеног развоја Повећање капацитета за израду и реализацију комплекснијих домаћих и међународних пројеката Стварање услова за већи обухват деце од 6 месеци до 5,5 година Рационализација мреже школа Подизање интензитета рада ученичких организација Коришћење савремених образовних средстава Повећати број одељења средњих стручних школа која изводе наставу путем дуалног образовања Прећи на једносменски рад у школама свуда где је то могуће, а тако добијени слободни простор искористити за ваннаставне активности Подизање интензитета рада ученичких организација Отварање Универзитета Копродукције представа Флексибилност и могућност позоришта да се мења и прилагођава духу времена и духу народа Проширење циљне групе гледаоца свих старосних раздобља Оснивање и одржавање фестивала Оснивање дечијег позоришта Изградња нових и проширење постојећих простора Оснивање Завода за заштиту споменика културе Развој социјалног предузетништва Оснаживање цивилног сектора за пружање услуга социјалне заштите</p>	<p>Миграције из сеоског у градска подручја, као и миграције ка већим градовима Тенденције у међународном окружењу (инфлација, ратови и др.) Негативна демографска кретања (негативан природни прираштај, смањење броја становника) Депопулација Старење становништва и висок индекс старости становништва Неразвијен концепт друштвено одговорног пословања Затварање четвороразредних школа услед смањења броја ученика или останак школе без ученика Елементарне непогоде Климатске промене Пандемија Ограничење приступа дигиталној грађи због нерешених питања ауторских права Недостатак сензибилитета за програме културе Реституција Нерационално планирање слободног времена младих Пораст оптерећења незаразним болестима Пораст стопа обољевања и умирања од душевних обољења Кадрови у здравству (старост и одлив) Одлазак образованог кадра Конкуренција приватног сектора у здравству Висок индекс старости становништва</p>

<p>Активна улога месних заједница у области идентификовања потреба становништва за социјалном заштитом</p> <p>Развој услуга социјалне заштите</p> <p>Развој сарадње са донаторима</p> <p>Волонтерски центар Црвеног крста</p> <p>Пораст обухвата примарне здравствене заштите</p> <p>Промоција здравих стилова живота</p> <p>Пораст обухвата скринингом на рак дојке, грлића материце и дебелог црева</p> <p>Промоција имунизације</p> <p>Набавка савремене медицинске опреме</p> <p>Свесност грађана о значају здравља</p> <p>Велики број одређених корисника</p> <p>Поверење корисника</p> <p>Партиципација заједнице</p> <p>Додатно пројектно финансирање - могућност приступа међународним фондовима помоћи</p> <p>Сарадња са удружењима грађана</p> <p>Подизање нивоа знања и вештина запослених</p> <p>Расподела утицаја и личне одговорности за доношење одлука и спровођење програма</p> <p>Увођење нове опреме и технологије</p> <p>Побољшање квалитета услуга</p> <p>Рационална употреба и контрола потрошње расположивих ресурса</p> <p>Унапређење пружања услуга у кућним условима</p> <p>Постојање Националне стратегије за младе за период од 2022. до 2030. године</p> <p>Постојање активне Канцеларије за младе града Крушевца</p> <p>Заинтересованост локалне самоуправе да активно подржи имплементацију Локалног акционог плана за младе</p> <p>Постојање функционалног и инклузивног Савета за младе</p> <p>Развијене организације младих и организације које се баве младима</p> <p>Већа издвајања за школски спорт</p> <p>Изградња већег броја прилаза спортским објектима за особе са инвалидитетом које користе стручна помагала</p> <p>Формирање савремене дијагностичко спортске амбуланте у граду</p> <p>Набавка савремених спортских реквизита и помагала</p> <p>Изградња мултифункционалне спортске дворане</p>	<p>Ниска куповна моћ - сиромаштво</p> <p>Недовољно едуковано и неодговорно становништво</p> <p>Систем финансирања - већи број неосигураних лица</p> <p>Епидемија заразних болести</p> <p>Епидемија масовних незаразних болести</p> <p>Нестабилна политичка и економска ситуација на националном и локалном нивоу</p> <p>Одлив младих</p> <p>Недовољан број високошколских установа на територији града Крушевца</p> <p>Недовољна стабилност и одрживост рада удружења младих и за младе на територији града Крушевца</p> <p>Нестабилна привредна кретања</p> <p>Недостатак мотивације и ангажовања људских ресурса у области рада са младима</p> <p>Недостатак мотивације и ангажовање младих у активностима које се намењене категорији младих</p> <p>Одлазак младих и перспективних спортиста у друге средине због неадекватних услова</p> <p>Одлазак перспективних спортских стручњака у друге средине због бољих услова</p> <p>Пад интересовања младих за бављење спортом</p> <p>Недостатак материјалних финансијских средстава за изградњу, одржавање и опремање спортских објеката</p> <p>Недовољан капацитет хотелског смештаја за организовање већих такмичења</p>
--	--

Јавна безбедност

Strengths Снаге (унутрашњи аспект)	Weaknesses Слабости (унутрашњи аспект)
<p>Људски ресурси Развијен систем реаговања у ванредним ситуацијама/догађајима Планска документација - нормативна акта Систем ране најаве Систем радио везе Сарадња и умрежавање преко Слива Западне Мораве Сарадња са републичким органима ДВД Велики Шиљеговац Софтвер дигиталне цивилне заштите Савет за безбедност града Противградне станице Високо-школске установе</p>	<p>Климатске промене (елементарне непогоде) Недовољно развијена инфраструктура Депопулација становништва Миграције спољне и унутрашње Недостатак финансија Ниска свест грађана о утицају на климатске промене СЕВЕСО постројења</p>
Opportunities Могућности, прилике (спољашњи аспект)	Threats Претње или изазови (спољашњи аспект)
<p>Умрежавање преко Слива Западне Мораве Сарадња са другим сливовима и градовима Боља сарадња са републичким нивоом Фондови ЕУ Сарадња са организацијама и установама из области климатских промена Унапређење система за реаговање у ванредним ситуацијама/догађајима Укључити целокупну Градску управу у решавање проблема Климатских промена Урбанистичке мере Високо школске установе</p>	<p>Неповољне демографске промене Елементарне непогоде Ванредне ситуације – Пандемија и др. СЕВЕСО постројења</p>

ВИЗИЈА

Град Крушевац, средњовековна српска престоница, је регионални центар економског, друштвеног и политичког живота, привлачан за живот и пословање, са модерном инфраструктуром чији се развој заснива на одрживом коришћењу природних ресурса и савремених технологија, уз обезбеђивање квалитетног образовања за све, као и социјалне и здравствене заштите, а уз разноврсну понуду културно - уметничких садржаја за своје становништво.

ПРАВЦИ РАЗВОЈА

Ради остваривања визије развоја града Крушевца, дефинисано је пет приоритетних развојних праваца:

- Инфраструктура и одрживи урбани развој
- Заштита животне средине
- Економски развој
- Друштвени развој
- Јавна безбедност

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ

Приоритетни циљеви представљају пројекције жељеног стања које доприносе остварењу визије града Крушевца. Приоритетни циљеви су надаље приказани по развојним правцима.

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ БР. 1: ИНФРАСТРУКТУРА И ОДРЖИВИ УРБАНИ РАЗВОЈ

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (1.1) Развијена планска документација као основ за одрживи развој града

Опис приоритетног циља: Град Крушевац има солидан обухват планском документацијом урбаног дела града, док је рурални део углавном био непокривен. У наредном периоду целокупна територија града треба да буде покривена новим Просторним планом, који треба да буде усклађен са развојним потребама града, као и планском документацијом нижег нивоа (планови генералне регулације, уређајне основе за сеоска насеља) који би омогућили плански развој свих делова општине. Планска документација ће бити израђена и за велике инфраструктурне пројекте као што су изградња туристичког центра на Јастрепцу и Западне обилазнице око Крушевца, те проширење система фекалне канализације и водоводне мреже. Израђена планска документација представља основ за будуће инвестиције у инфраструктуру и за пословне инвестиције.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (27) Животна средина

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

УЧИНИТИ ГРАДОВЕ И ЉУДСКА НАСЕЉА ИНКЛУЗИВНИМ, БЕЗБЕДНИМ, ОТПОРНИМ И ОДРЖИВИМ

Индикатор бр. 1: Број планских докумената

Полазна вредност: 131 (2022)

Циљана вредност: 170 (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

Индикатор бр. 2: Број насељених места покривених урбанистичком документацијом

Полазна вредност: 13 (2022)

Циљана вредност: 101 (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (1.2) Модерна саобраћајна и електроенергетска инфраструктура у свим деловима града усклађена са потребама развоја града

Опис приоритетног циља: Развој града Крушевца у будућности захтева унапређење и модернизацију инфраструктуре у свим сегментима, посебно за развој концепта "паметног града" који се пре свега заснива на употреби савремених технологија у управљању градском инфраструктуром. Изградња ауто-пута Појате – Прељина у оквиру Моравског коридора довела је и до потребе за променом концепта саобраћаја у граду, посебно кроз завршетак пројектовања и изградње система обилазница око Крушевца и бољим повезивањем делова локалне самоуправе северно и јужно од Западне Мораве.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (15) Енергетика и (27) Животна средина

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ОСИГУРАТИ ПРИСТУП ДОСТУПНОЈ, ПОУЗДАНОЈ, ОДРЖИВОЈ И МОДЕРНОЈ ЕНЕРГИЈИ ЗА СВЕ

ИЗГРАДИТИ ОТПОРНУ ИНФРАСТРУКТУРУ, ПРОМОВИСАТИ ИНКЛУЗИВНУ И ОДРЖИВУ ИНДУСТРИЈАЛИЗАЦИЈУ И ПОДСТИЦАТИ ИНОВАЦИЈЕ

Индикатор бр. 1: Дужина уређених бицикличких стаза

Полазна вредност: 8,5 км (2022)

Циљана вредност: 30 км (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

Индикатор бр. 2: Број обилазница око Крушевца

Полазна вредност: 0 (2022)

Циљана вредност: 2 (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

Индикатор бр. 3: Дужина путева са савременим коловозом

Полазна вредност: 402,153 км (2021)

Циљана вредност: 450 км (2032)

Извор верификације: Републички завод за статистику – Саобраћај и телекомуникације

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ БР. 2: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (2.1) Смањење загађења ваздуха

Опис приоритетног циља: Најважнији проблем града Крушевца у области животне средине представља загађеност ваздуха, посебно у урбаном делу због постојања великог броја домаћинстава које имају индивидуални систем грејања. Приоритетни циљ је да се што већи број домаћинстава прикључи на постојеће системе даљинског грејања (топловод, гасовод) и да се развију зелене површине које су веома важне за уклањање загађења ваздуха.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (15) Енергетика и (27) Животна средина

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ОБЕЗБЕДИТИ ЗДРАВ ЖИВОТ И ПРОМОВИСАТИ БЛАГОСТАЊЕ ЗА СВЕ ЉУДЕ СВИХ ГЕНЕРАЦИЈА

ЗАШТИТИТИ, ОБНАВЉАТИ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ КОПНЕНИХ ЕКОСИСТЕМА, ОДРЖИВО УПРАВЉАТИ ШУМАМА, БОРИТИ СЕ ПРОТИВ ДЕЗЕРТИФИКАЦИЈЕ, ЗАУСТАВИТИ ПРОЦЕС И ПРЕОКРЕНУТИ ПРОЦЕС ДЕГРАДАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА И ЗАУСТАВИТИ ГУБИТАК БИОДИВЕРЗИТЕТА

Индикатор бр. 1: Број дана са концентрацијом изнад дозвољених вредности ПМ честица и штетних гасова

Полазна вредност: 58 дана за ПМ честице (01.12.2022. – 30.09.2023.), 18 дана за штетне гасове (2023)

Циљана вредност: 0 дана (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевац, извештаји сертифицираних лабораторија

Индикатор бр. 2: Број домаћинстава прикључених на системе даљинског грејања у граду

Полазна вредност: 9.106 (2022)

Циљана вредност: 12.000 (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

Индикатор бр. 3: Површина зеленог покривача у граду

Полазна вредност: 110 хектара (2022)

Циљана вредност: 200 хектара (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (2.2) Унапређење система управљања отпадним материјама

Опис приоритетног циља: Град Крушевац има за циљ да има најсавременије системе управљања отпадним материјама. Велики напредак је направљен изградњом Фабрике за пречишћавање отпадних вода, а да би она радила у пуном капацитету потребно је да се заврши систем колектора да би се отпадне воде у највећој могућој мери прерадиле у Фабрици. Због специфичности територије града, они делови који не могу да се прикаче на ову систем добиће локалне системе за пречишћавање отпадних вода. Најављеном изградњом Регионалног центра за управљање отпадом у Срњу решиће се проблем постојеће несанитарне депоније на истом месту и одлагања отпада из више локалних самоуправа у окружењу (Брус, Блаце, Александровац, Тићевац и Варварин). Реализацијом овог пројекта развиће се капацитети за унапређење система рециклаже.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (27) Животна средина

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ОБЕЗБЕДИТИ ЗДРАВ ЖИВОТ И ПРОМОВИСАТИ БЛАГОСТАЊЕ ЗА СВЕ ЉУДЕ СВИХ ГЕНЕРАЦИЈА

ОБЕЗБЕДИТИ ДОСТУПНОСТ И ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ ВОДОМ И САНИТАЦИЈАМА ЗА СВЕ

ЗАШТИТИТИ, ОБНАВЉАТИ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ КОПНЕНИХ ЕКОСИСТЕМА, ОДРЖИВО УПРАВЉАТИ ШУМАМА, БОРИТИ СЕ ПРОТИВ ДЕЗЕРТИФИКАЦИЈЕ, ЗАУСТАВИТИ ПРОЦЕС И ПРЕОКРЕНУТИ ПРОЦЕС ДЕГРАДАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА И ЗАУСТАВИТИ ГУБИТАК БИОДИВЕРЗИТЕТА

Индикатор бр. 1: Број локалних система за пречишћавање отпадних вода

Полазна вредност: 0 (2022)

Циљана вредност: 5 (2032)

Извор верификације: ЈКП "Водовод" Крушевац

Индикатор бр. 2: Количина комуналног отпада који се прерађује (рециклира)

Полазна вредност: 80.279 кг (2022)

Циљана вредност: 150.000 кг (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (2.3) Подизање еколошке свести становништва као основа за квалитетну заштиту животне средине примерену модерним стандардима у тој области.

Опис приоритетног циља: Велики проблем за унапређење стања животне средине представља недовољно развијена свест становништва. Приоритетни циљ града Крушевца у будућем периоду времена је да се кроз низ осмишљених и систематизованих мера подигне еколошка свест становништва. Фокус ових мера биће стављен на најмлађе становништво. Искуство је показало да најмлађи најлакше усвајају и дугорочно примењују стечена знања.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (27) Животна средина

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ПРЕДУЗЕТИ ХИТНУ АКЦИЈУ У БОРБИ ПРОТИВ КЛИМАТСКИХ ПРОМЕНА И ЊИХОВИХ ПОСЛЕДИЦА

ЗАШТИТИТИ, ОБНАВЉАТИ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ КОПНЕНИХ ЕКОСИСТЕМА, ОДРЖИВО УПРАВЉАТИ ШУМАМА, БОРТИ СЕ ПРОТИВ ДЕЗЕРТИФИКАЦИЈЕ, ЗАУСТАВИТИ ПРОЦЕС И ПРЕОКРЕНУТИ ПРОЦЕС ДЕГРАДАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА И ЗАУСТАВИТИ ГУБИТАК БИОДИВЕРЗИТЕТА

Индикатор бр. 1: Број заштићених природних добара

Полазна вредност: 6 (2022)

Циљана вредност: 10 (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

Индикатор бр. 2: Број тзв. "дивљих депонија" на јавним површинама

Полазна вредност: 10 (2022)

Циљана вредност: 0 (2032)

Извори верификације: Градска управа града Крушевца, ЈКП "Крушевац"

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ БР. 3: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (3.1) ПОВОЉНО ОКРУЖЕЊЕ ЗА ПОСЛОВАЊЕ И ПРИВЛАЧЕЊЕ НОВИХ ИНВЕСТИЦИЈА

Опис приоритетног циља: У модерно време трку за новим инвеститорима воде на само државе између себе, већ и локалне самоуправе које имају за циљ да потенцијалним инвеститорима понуде низ повољности чиме би им олакшали одлуку да своју планирану инвестицију реализују управо у тој локалној самоуправи. Град Крушевац је поставио као приоритетан циљ да унапреди постојеће окружење за пословање и привлачење нових инвестиција кроз развој нових индустријских зона које би инвеститорима олакшале реализацију планираних инвестиција, системску подршку предузетништву и сектору микро, малих и средњих предузећа и кроз покретање институција које би олакшале пословање на територији града.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (20) Предузетништво и индустријска политика

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ПРОМОВИСАТИ КОНТИНУИРАН, ИНКЛУЗИВАН И ОДРЖИВ ЕКОНОМСКИ РАСТ, ПУНУ И ПРОДУКТИВНУ ЗАПОСЛЕНОСТ И ДОСТОЈАНСТВЕН РАД ЗА СВЕ

ИЗГРАДИТИ ОТПОРНУ ИНФРАСТРУКТУРУ, ПРОМОВИСАТИ ИНКЛУЗИВНУ И ОДРЖИВУ ИНДУСТРИЈАЛИЗАЦИЈУ И ПОДСТИЦАТИ ИНОВАЦИЈЕ

ОБЕЗБЕДИТИ ОДРЖИВЕ ОБРАСЦЕ ПОТРОШЊЕ И ПРОИЗВОДЊЕ

Индикатор бр. 1: Број индустријских и пословних зона

Полазна вредност: 2 (2022)

Циљана вредност: 5 (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

Индикатор бр. 2: Број привредних друштава у сектору ММСП

Полазна вредност: 1.328 (2022)

Циљана вредност: 2.000 (2032)

Извор верификације: Агенција за привредне регистре - Регистар привредних субјеката

Индикатор бр. 3: Број активних предузетника

Полазна вредност: 5.252 (2022)

Циљана вредност: 7.000 (2032)

Извор верификације: Агенција за привредне регистре - Регистар привредних субјеката

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (3.2) Повећана запосленост становништва путем креирања квалитетних радних места

Опис приоритетног циља: Незапосленост становништва је неколико деценија био најважнији проблем града јер је кроз процес економске трансформације и приватизације велики број радника остао без посла и на тај начин оптеретио локалну заједницу, посебно у виду потребе за социјалном подршком и давањима. Како се у претходном периоду број незапослених значајно смањило, намеће се потреба да се за даље повећање запослености становништва створе услови за креирање квалитетних радних места која захтевају виши степен стручности и омогућују боље зараде за запослене.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (19) Социјална политика и запошљавање и (20) Предузетништво и индустријска политика

Веба са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ОКОНЧАТИ СИРОМАШТВО СВУДА И У СВИМ ОБЛИЦИМА

ОБЕЗБЕДИТИ ИНКЛУЗИВНО И ПРАВЕДНО КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ И ПРОМОВИСАТИ МОГУЋНОСТ ЦЕЛОЖИВОТНОГ УЧЕЊА ЗА СВЕ

Индикатор бр. 1: Број незапослених особа у граду Крушевцу на евиденцији Националне службе за запошљавање

Полазна вредност: 8.038 (2022)

Циљана вредност: 6.000 (2032)

Извор верификације: Национална служба за запошљавање

Индикатор бр. 2: Број регистрованих запослених особа према месту пребивалишта у односу на број становника

Полазна вредност: 34,7 (2022)

Циљана вредност: 38 (2032)

Извор верификације: Републички завод за статистику - Статистика запослености и зарада и Витална статистика

Индикатор бр. 3: Просечна зарада запослених особа у граду Крушевцу, без пореза и доприноса

Полазна вредност: 64.407 РСД (2022)

Циљана вредност: 98.000 РСД (2032)

Извор верификације: Републички завод за статистику - Статистика запослености и зарада

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (3.3) Развијени туризам заснован на бољем коришћењу постојећих туристичких потенцијала и развоју туристичких капацитета и инфраструктуре

Опис приоритетног циља: Град Крушевац није до сада био препознат као значајна туристичка дестинација, упркос богатом културно-историјском наслеђу и природним потенцијалима. Развој туризма представља веома важан приоритет за локалну заједницу у будућности и засниваће се на бољем коришћењу постојећих туристичких потенцијала и на развоју туристичких капацитета и инфраструктуре.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (11) Пољопривреда и рурални развој и (20) Предузетништво и индустријска политика

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ОКОНЧАТИ ГЛАД, ПОСТИЋИ БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ И ПОБОЉШАНУ ИСХРАНУ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВУ ПОЉОПРИВРЕДУ

ПРОМОВИСАТИ КОНТИНУИРАН, ИНКЛУЗИВАН И ОДРЖИВ ЕКОНОМСКИ РАСТ, ПУНУ И ПРОДУКТИВНУ ЗАПОСЛЕНОСТ И ДОСТОЈАНСТВЕН РАД ЗА СВЕ

Индикатор бр.1: Број категорисаних индивидуалних лежајева у угоститељским објектима

Полазна вредност: 1.736 (2022)

Циљана вредност: 3.000 (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

Индикатор бр. 2: Доласци туриста

Полазна вредност: 27.232 (2019)*

Циљана вредност: 50.000 (2032)

Извор верификације: Републички завод за статистику - Месечни извештај о доласцима и ноћењима туриста у смештајним објектима

Индикатор бр. 3: Ноћења туриста

Полазна вредност: 100.311 (2019)*

Циљана вредност: 200.000 (2032)

Извор верификације: Републички завод за статистику - Месечни извештај о доласцима и ноћењима туриста у смештајним објектима

Индикатор бр. 4: Приход локалне самоуправе од боравишних такси

Полазна вредност: 9.150.856 РСД (2019)*

Циљана вредност: 18.000.000 РСД (2032)

Извор верификације: Одлука о завршном рачуну буџета града Крушевца

Напомена * - последња референтна година за туризам, пре пандемије КОВИД-19

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (3.4) Унапређена примарна пољопривредна производња

Опис приоритетног циља: Пољопривреда представља привредну делатност која је веома важна за локалну заједницу, посебно због велике површине и броја насељених места и због тога што велики проценат становништва и домаћинстава остварује приходе од пољопривреде, било као примарне, било као додатне привредне делатности. Поред проблема карактеристичних за пољопривредну производњу у целој Србији, у граду не постоји развијена прерађивачка индустрија за пољопривредне производе што умногоме успорава развој примарне пољопривредне производње, те ће локална самоуправа радити на стварању услова за њен развој и привлачењу инвеститора у тој области. Поред тога, подстицаће се и непољопривредне економске активности у руралном делу града које заустављају иселјавање из руралног дела града и у крајњој мери делују повољно на развој примарне пољопривредне производње кроз креирања тржишта за пласман пољопривредних производа.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (11) Пољопривреда и рурални развој и (12) Сигурност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ОКОНЧАТИ ГЛАД, ПОСТИЋИ БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ И ПОБОЉШАНУ ИСХРАНУ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВУ ПОЉОПРИВРЕДУ

ПРОМОВИСАТИ КОНТИНУИРАН, ИНКЛУЗИВАН И ОДРЖИВ ЕКОНОМСКИ РАСТ, ПУНУ И ПРОДУКТИВНУ ЗАПОСЛЕНОСТ И ДОСТОЈАНСТВЕН РАД ЗА СВЕ

Индикатор бр. 1: Број пољопривредних произвођача укључених у органску производњу

Полазна вредност: 6 (2022)

Циљана вредност: 10 (2032)

Извор верификације: Агенција за привредне регистре

Индикатор бр. 2: Број правних лица и предузетника који се баве прерадом пољопривредних производа

Полазна вредност: 80 (2022)

Циљана вредност: 100 (2032)

Извор верификације: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ БР. 4: ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (4.1) Унапређен капацитет предшколског и школског образовања

Опис приоритетног циља: Град Крушевац има за циљ да обезбеди потребан капацитет за редовно одвијање предшколског и школског образовања на највишем могућем нивоу, у складу са потребама становништва. Иако је образовање највећим делом у надлежности државе, локална самоуправа ће предузети мере у складу са својим законским надлежностима да се овај циљ оствари, посебно ако се има у виду да је ова област веома важна за заустављање негативних демографских тенденција и за економски развој заједнице.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (19) Социјална политика и запошљавање и (28) Заштита потрошача и заштита здравља

Веба са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ОКОНЧАТИ СИРОМАШТВО СВУДА И У СВИМ ОБЛИЦИМА

ОБЕЗБЕДИТИ ЗДРАВ ЖИВОТ И ПРОМОВИСАТИ БЛАГОСТАЊЕ ЗА СВЕ ЉУДЕ СВИХ ГЕНЕРАЦИЈА

ОБЕЗБЕДИТИ ИНКЛУЗИВНО И ПРАВЕДНО КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ И ПРОМОВИСАТИ МОГУЋНОСТ ЦЕЛОЖИВОТНОГ УЧЕЊА ЗА СВЕ

Индикатор бр. 1: Процент деце обухваћене предшколским образовањем

Полазна вредност: 32,7% (до 3 године); 64,7% (од 3 године до припремног предшколског образовања)

Циљана вредност: 38% (до 3 године); 75% (од 3 године до припремног предшколског образовања)

Извор верификације: Републички завод за статистику – Статистика образовања

Индикатор бр. 2: Нето стопа обухвата основним образовањем

Полазна вредност: 93,7% (2022)

Циљана вредност: 96% (2032)

Извор верификације: Републички завод за статистику – Статистика образовања

Индикатор бр. 3: Број високошколских установа са седиштем у Крушевцу

Полазна вредност: 4 (2022)

Циљана вредност: 6 (2032)

Извор верификације: Министарство просвете

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (4.2) Унапређена инфраструктура у култури доступна свом становништву, посебно у руралном делу града

Опис приоритетног циља: Град Крушевац има за циљ да постане један од најважнијих културних центара у Србији. Да би се то остварило потребно је да се унапреди инфраструктура у култури и тиме омогући понуда већег броја квалитетних културних садржаја за становништво. Посебан значај има обнова постојеће инфраструктуре у руралном делу града која је углавном запуштена и не користи се за планиране намене или се не користи уопште, чиме би били створени услови за локалну децентрализацију културне понуде и њено приближавање становништву.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (26) Образовање и култура

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

СМАЊИТИ НЕЈЕДНАКОСТ УНУТАР И ИЗМЕЂУ ЗЕМАЉА

Индикатор бр. 1: Број објеката у функцији културе

Полазна вредност: 25 (2022)

Циљана вредност: 27 (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

Индикатор бр. 2: Број културних садржаја

Полазна вредност: 497 (2022)

Циљана вредност: 620 (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

Индикатор бр. 3: Просторни капацитети Народне библиотеке Крушевац / 1.000 становника

Полазна вредност: 9,2 м² (2022)

Циљана вредност: 13,88 м² (2032)

Извор верификације: Народна библиотека Крушевац

Индикатор бр. 4: Број посетилаца Народног музеја Крушевац

Полазна вредност: 21.470 (2022)

Циљана вредност: 30.000 (2032)

Извор верификације: Народна библиотека Крушевац

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (4.3) Унапређена социјална заштита становништва коју обезбеђује локална заједница кроз развој услуга социјалне заштите и популационе политике

Опис приоритетног циља: Поред државе и локална самоуправа издваја значајна средства за социјалну заштиту свог становништва. Упркос значајном напретку у области економије, и даље постоји велики број становника који су у стању социјалне потребе, посебно када су у питању услуге социјалне заштите у надлежности локалне самоуправе, чији је развој веома важан за квалитет живота у заједници. Поред тога, приоритет је стављен на развој популационе политике којом се фокус ставља на веома рањиве група становништва (деца, млади, жене и др.), са циљем да се зауставе негативне демографске тенденције које витално угрожавају будући друштвени и економски развој града.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (19) Социјална политика и запошљавање

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ОКОНЧАТИ СИРОМАШТВО СВУДА И У СВИМ ОБЛИЦИМА

ОКОНЧАТИ ГЛАД, ПОСТИЋИ БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ И ПОБОЉШАНУ ИСХРАНУ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВУ ПОЉОПРИВРЕДУ

Индикатор бр. 1: Број услуга социјалне заштите које обезбеђује локална заједница

Полазна вредност: 4 (2022)

Циљана вредност: 8 (2032)

Извор верификације: годишњи Извештај о раду Центра за социјални рад Крушевац

Индикатор бр. 2: Број корисника услуга социјалне заштите које свом становништву обезбеђује град Крушевац

Полазна вредност: 1.819 (2022)

Циљана вредност: 3.000 (2032)

Извори верификације: годишњи Извештај о раду Центра за социјални рад Крушевац

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (4.4) Унапређење нивоа јавног здравља становништва

Опис приоритетног циља: Иако је здравствена заштита највећим делом у надлежности државе, локална самоуправа ће предузети све мере које су у њеној надлежности да би се унапредио ниво јавног здравља становништва, што представља један од најважнијих параметара квалитета живота у некој заједници. Посебна пажња биће посвећена унапређењу хитне медицинске помоћи на свим нивоима.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (28) Заштита потрошача и заштита здравља

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ОБЕЗБЕДИТИ ЗДРАВ ЖИВОТ И ПРОМОВИСАТИ БЛАГОСТАЊЕ ЗА СВЕ ЉУДЕ СВИХ ГЕНЕРАЦИЈА

Индикатор бр. 1: Очекивано трајање живота живорођених

Полазна вредност: 74,65 година (2022)

Циљана вредност: >76 година (2032)

Извор верификације: Републички завод за статистику - Витална статистика

Индикатор бр. 2: Стопа смртности одојчади (умрли на 1.000 живорођених)

Полазна вредност: 1 (2022)

Циљана вредност: <0,5 (2032)

Извор верификације: Републички завод за статистику - Витална статистика

Индикатор бр. 3: Стопа умрлих (на 1.000 становника)

Полазна вредност: 17,2 (2022)

Циљана вредност: <15 (2032)

Извор верификације: Републички завод за статистику - Витална статистика

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (4.5) Унапређен амбијент за креативни развој деце и младих

Опис приоритетног циља: Један од најважнијих проблема локалне заједнице је губитак становништва, посебно кроз иселјавање младих. Овај проблем је комплексан и погађа велику већину локалних заједница у Србији. Град Крушевац прилази овом проблему свеобухватно, а један од приоритетних циљева је да се унапреди амбијент за креативни развој деце и младих од најранијег узраста, па све до отварања Универзитета у Крушевцу чиме си се створили услови да се млади по завршетку школовања одлуче да наставе да живе у граду у којем су рођени и одрасли.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (26) Образовање и култура

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

**ОБЕЗБЕДИТИ ИНКЛУЗИВНО И ПРАВЕДНО КВАЛИТЕТНО
ОБРАЗОВАЊЕ И ПРОМОВИСАТИ МОГУЋНОСТ
ЦЕЛОЖИВОТНОГ УЧЕЊА ЗА СВЕ**

Индикатор бр. 1: Број премијерних дечијих позоришних представа

Полазна вредност: 1 (2022)

Циљана вредност: 5 (2032)

Извор верификације: Крушевачко позориште

Индикатор бр. 2: Број младих (15-29 година)

Полазна вредност: 17.815 (2022)

Циљана вредност: 20.000 (2032)

Извор верификације: Републички завод за статистику - Витална статистика

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (4.6) Развијен масовни (рекреативни) спорт и спортска инфраструктура

Опис приоритетног циља: један од приоритетних циљева у области друштвеног развоја јесте да се развију спортска инфраструктура у складу са потребама становништва и спортских клубова, уз посебну пажњу која ће бити посвећена стварању услова за развој масовног (рекреативног) спорта који је веома важан за унапређење квалитета живота у заједници и здравља становништва.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (26) Образовање и култура

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

**ОБЕЗБЕДИТИ ЗДРАВ ЖИВОТ И ПРОМОВИСАТИ
БЛАГОСТАЊЕ ЗА СВЕ ЉУДЕ СВИХ ГЕНЕРАЦИЈА**

Индикатор бр. 1: Број спортских објеката

Полазна вредност: 13 (2022)

Циљана вредност: 16 (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

Индикатор бр. 2: Број спортских организација и клубова

Полазна вредност: 220 (2022)

Циљана вредност: 250 (2032)

Извор верификације: Спортски савез града Крушевца

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ БР. 5: ЈАВНА БЕЗБЕДНОСТ

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (5.1) Унапређење система безбедности као ефикасног механизма за одговор на елементарне и климатске непогоде и на друге изазове за безбедност у локалној заједници

Опис приоритетног циља: Град Крушевац има циљ да ефикасно одговори на све проблеме које савремени начин живота доноси са собом. Посебан значај имају безбедносни проблеми које стварају елементарне и климатске непогоде те је приоритетан циљ да се унапреде системи безбедности који би представљали ефикасан механизам за одговор на проблеме ове врсте. Град ће предузети и мере за повећање безбедности у сливу Рибарске реке који је веома специфичан и удаљен од средишта града, а покренуће се и мере које имају за циљ да се предупреду потенцијални безбедносни проблеми као што је диверсификација извора водоснабдевања града.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (24) Правда, слобода и безбедност и (27) Животна средина
Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

ОБЕЗБЕДИТИ ДОСТУПНОСТ И ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ ВОДОМ И САНИТАЦИЈАМА ЗА СВЕ

УЧИНИТИ ГРАДОВЕ И ЉУДСКА НАСЕЉА ИНКЛУЗИВНИМ, БЕЗБЕДНИМ, ОТПОРНИМ И ОДРЖИВИМ

ПРЕДУЗЕТИ ХИТНУ АКЦИЈУ У БОРБИ ПРОТИВ КЛИМАТСКИХ ПРОМЕНА И ЊИХОВИХ ПОСЛЕДИЦА

Индикатор бр. 1: Обједињен систем ране најаве и упозорења

Полазна вредност: 0 (2022)

Циљана вредност: 1 (2032)

Извори верификације: Градска управа града Крушевац

Индикатор бр. 2: Постојање функционалне заједничке службе цивилне заштите за 19 ЈЛС у сливу Западне Мораве

Полазна вредност: 0 (2022)

Циљана вредност: 1 (2032)

Извори верификације: Градска управа града Крушевац

Индикатор бр. 3: Вредност штете од елементарних непогода

Полазна вредност: 180.000.000 РСД (2022)

Циљана вредност: <100.000.000 РСД (2032)

Извори верификације: Градска управа града Крушевца

НАЗИВ ПРИОРИТЕТНОГ ЦИЉА: (5.2) Ефикасно решавање безбедносних проблема које узрокује развој града, посебно неконтролисана урбанизација, саобраћај и миграциона кретања становништва

Опис приоритетног циља: Поред природних непогода, град се суочава са безбедносним проблемима које узрокује развој града, посебно неконтролисана урбанизација, саобраћај и миграциона кретања становништва. Приоритетни циљ јесте да Крушевац остане безбедан град и да се на ефикасан начин решавају сви проблеми који могу да угрозе безбедност становништва. Остварење овог циља је блиско повезано са мерама које ће бити предузете и у другим областима као нпр. урбанизација, саобраћајна инфраструктура, заштита животне средине и др.

Преговарачка поглавља са Европском унијом: (24) Правда, слобода и безбедност и (27) Животна средина

Веза са Циљевима одрживог развоја Уједињених нација:

УЧИНИТИ ГРАДОВЕ И ЉУДСКА НАСЕЉА ИНКЛУЗИВНИМ, БЕЗБЕДНИМ, ОТПОРНИМ И ОДРЖИВИМ

Индикатор бр. 1: Број возила у јавном превозу

Полазна вредност: 70 (2022)

Циљана вредност: 90 (2032)

Извор верификације: Градска управа града Крушевца

Индикатор бр. 2: Број уређених паркинг места на јавним површинама у систему наплате

Полазна вредност: 2.030 (2022)

Циљана вредност: 3.500 (2032)

Извор верификације: ЈП "Пословни центар Крушевац"

Индикатор бр. 3: Број безбедносних камера на јавним местима

Полазна вредност: 2.568 (2022)

Циљана вредност: 3.500 (2032)

Извори верификације: Полицијска управа Крушевац, Градска управа града Крушевца

Приоритетни циљеви представљају пројекције жељеног стања које доприносе остварењу визије града Крушевца. Приоритетни циљеви су надаље приказани по развојним правцима.

МЕРЕ

У овом делу биће приказане мере које ће бити предузете ради остварења приоритетних циљева.

Приоритетни циљ 1.1: Развијена планска документација као основ за одрживи развој града

Назив мере: (1.1.1) Измена и допуна Просторног плана Града Крушевца.

Опис мере: Крушевац је усвојио Просторни план 2011. године са временском одредницом до 2021. године. Ради усмеравања и реализације развојних потреба града, локална самоуправа је 2021. године покренула израду измена и допуна постојећег просторног плана. Да би се израдио нови Просторни план града неопходно је да буду донети Просторни план Републике Србије и регионални просторни план.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (1.1.2) Израда планова генералне регулације

Опис мере: Планови се израђују за важнија насељена места у граду Крушевцу, у складу са Просторним планом града. Планира се израда планова генералне регулације за 15 насељених места: Велики Шиљеговац, Велики Купци, Рибаре, Дворане, Каоник, Јасика, Бела вода, Коњух, Глободер, Падеж, Кукљин, Велика Ломница, Кошеви, Велико Головоде и Модрица.

Поред ових планова, подручје Генералног урбанистичког плана града је подељено и као такво разрађено путем 10 планова генералне регулације. Излетиште Јастребац и подручја Рибарске бање су такође разрађени путем 2 плана генералне регулације.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (1.1.3) Израда Уређајних основа за сеоска насеља

Опис мере: Уређајне основе се израђују за сеоска насеља и групе насеља која чине логичке просторне целине. Планира се израда 42 уређајне основе за следећа насељена места: Брајковац, Мали Шиљеговац, Пасјак – Бован - Станци, Дољане - Себечевац, Шавране -Шогољ, Доњи Степош - Горњи Степош, Вучак - Гари, Липовац, Јабланица - Мали Купци, Гркљане - Штитари, Лазаревац - Коморане, Каменаре - Љубава, Мачковац - Пепељевац, Ловци, Треботин – Жабаре - Мала Врбница, Мешево, Церова - Лукавац, Здравинье, Пољаци - Петина, Шанац - Гавез, Сушица - Црквина, Боинце, Зубовац - Росица, Бољевац, Беласица -Позлата, Ђунис, Јошје, Сеземче, Гаглово, Текије - Добромир, Глобаре, Шашиловац - Крвавица, Мало Крушинце – Гревци - Зебица, Велико Крушинце - Мала Река, Срње - Велика Крушевица, Вратаре, Буковица - Наупаре, Витановац, Трмчаре - Слатина, Буци, Рлица -Срндаље и Кобиље.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (1.1.4) Израда планске документације за потребе туристичког центра на Јастрепцу

Опис мере: За потребе развоја туристичког центра на Јастрепцу покренута је израда планске документације. Израђен је и усвојен План генералне регулације "Јастребац" и План детаљне регулације "Добре воде" на Јастрепцу. У изради је и План детаљне регулације "Славујево брдо" на Јастрепцу. У складу са развојним потребама туристичког центра на Јастрепцу израдиће се и додатна планска документација за друге планиране садржаје и припадајућу инфраструктуру, међу којима су најважнији повезивање туристичког центра Јастребац са комплексом Рибарске Бање и изградња неопходне комуналне инфраструктуре туристичког центра на Јастрепцу, са посебним нагласком на постројењу за прераду отпадних вода локалног карактера.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства

Временски период: 2025-2028. године

Назив мере: (1.1.5) Израда планске документације за потребе изградње Западне обилазнице око Крушевца

Опис мере: Изградњом ауто - пута у оквиру Моравског коридора стварају се услови за завршетак система обилазница око Крушевца. Приступиће се изради планске документације за потребе обезбеђивања земљишта за изградњу Западне обилазнице око Крушевца, а у складу са Генералним урбанистичким планом "Крушевац" 2015 - 2025.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (1.1.6) Израда пројектне документације за потребе изградње система фекалне канализације за насељена места ван подручја Генералног урбанистичког плана Крушевца 2015 -2025

Опис мере: Локална самоуправа ће приступити изради техничко - економске анализе за решавање проблема отпадних вода у насељеним местима која нису обухваћена Генералним урбанистичким планом Крушевца 2015 - 2025. На основу резултата исте изабраће се оптимално техничко решење за свако насељено место појединачно. Тежиће се ка томе да се где год је то могуће насељена места прикључе на постојећи колекторски систем и на Централно постројење за прераду отпадних вода. Израдиће се и потребна пројектна документација.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац, ЈКП "Водовод Крушевац"

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (1.1.7) Израда планске и пројектне документације за потребе проширења обухвата водоводном мрежом

Опис мере: Локална самоуправа у Крушевцу ће израдити техничко – економску анализу избора начина снабдевања пијаћом водом за насељена места у граду која још нису обухваћена централним градским водоводом. На основу резултата Анализе, израдиће се потребна планска и пројектна документација.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац, ЈКП "Водовод Крушевац"

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства

Временски период: 2025-2028. године

Приоритетни циљ 1.2: Модерна саобраћајна и електроенергетска инфраструктура у свим деловима града усклађена са потребама развоја града

Назив мере: (1.2.1) Развој концепта "паметног града"

Опис мере: "Паметни град" је урбано подручје које користи различите врсте електроничких сензора за прикупљање података како би се осигурале информације потребне за управљање имовином и ресурсима. То укључује податке прикупљене од грађана, уређаја и имовине који се обрађују и анализирају за праћење и управљање прометним и транспортним системима, електроенергетским системом и комуналним системима.

Концепт "Паметног града" спаја информацијску и комуникацијску технологију и разне физичке уређаје повезане с мрежом како би се оптимизирала ефикасност и ефективност услуга које локална заједница обезбеђује свом становништву. Такође, овај концепт омогућује локалној самоуправи да прати како се град развија, као и предузимање корективних мера у случају потребе.

Локална самоуправа ће приступити избору система које треба интегрисати у овај савремени концепт. На основу избора система приступиће се изради техничке документације и након тога реализацији одабраног концепта "Паметног града".

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац, јавна предузећа

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (1.2.2) Изградња Источне обилазнице око Крушевца

Опис мере: Изградњом Моравског коридора завршетак Источне обилазнице је инфраструктурни пројекат највишег нивоа приоритета, који би нови ауто - пут повезао са саобраћајницама које воде јужно од града ка Копаонику, Топличком крају и Косову. Источна обилазница је до сада урађена само у једном делу (од Дедине до Паруновца). Град ће предузети све мере из своје надлежности (експропријација земљишта и др.) да би се ова мера реализовала у што краћем року.

Одговорна институција: ЈП "Путеви Србије"

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац, ЈП "Путеви Србије"

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, ЈП "Путеви Србије", министарства,

Временски период: 2025-2030. године

Назив мере: (1.2.3) Изградња мостова на Западној Морави

Опис мере: Ради унапређења квалитета саобраћаја и бољег повезивања делова града северно од Западне Мораве са остатком града, потребно је изградити два моста на Западној Морави. У складу са планском документацијом (која је тренутно у изради) и пројектном документацијом, изградиће се по један мост узводно и низводно од Јасичког моста и приступне саобраћајнице.

Одговорна институција: ЈП "Путеви Србије"

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац, ЈП "Путеви Србије"

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, ЈП "Путеви Србије", министарства,

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (1.2.4) Унапређење енергетске стабилности града

Опис мере: Локална самоуправа ће предузимати мере за одржање енергетске стабилности на територији града која је веома важна за квалитет живота становништва, али и за безбедност локалне заједнице.

Због потребе за све већим билансима енергије услед ширења града у смислу нових индустријских, комерцијалних и стамбених зона и објеката, неопходно је и додатно унапредити, односно проширити постојеће системе снабдевања електричном енергијом и земним гасом.

Из наведених разлога неопходна је израда неопходних студија, планске и пројектне документације за потребе реализације система стабилног снабдевања електричном енергијом (изградња прикључних водова, постројења 35/10кV са припадајућим прикључним водовима за трафостанице 10/0,4кV) и за проширење постојеће секундарне мреже у циљу прикључења што већег броја корисника на гасоводну мрежу. Ове мере биће примењиване једнако у градском и руралном делу града.

Будући да је Крушевац енергетски веома зависан град, подржаваће се иницијативе за коришћење обновљивих извора енергије (сунчева енергија, системи за коришћење енергије ветра и воде итд.) на територији града Крушевца. Водиће се рачуна да израда капацитета за коришћење обновљивих извора енергије не нарушава локални екосистем.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац, ЈП ЕПС, ЈП "Србијагас", ЈКП "Градска топлана" Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, ЈП ЕПС, ЈП "Србијагас", министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (1.2.5) Енергетска санација објеката у јавном и приватном власништву

Опис мере: Из градског буџета се одвајају средства за енергетску санацију објеката од 2016. године. У сарадњи са министарствима и другим буџетским фондовима, локална самоуправа ће аплицирати на јавне позиве и субвенционисати санацију објеката. Досадашње искуство је показало да су такви пројекти од великог значаја за уштеду енергије и емисију штетних гасова и планира се унапређење ове мере.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Приоритетни циљ 2.1: Смањење загађења ваздуха**Назив мере: (2.1.1) Развој зелених површина путем обнављања постојећих и подизања нових**

Опис мере: У циљу обезбеђења што чистијег ваздуха и пријатног амбијента живљења, сваке године се у граду посади по неколико хиљада садница лишћарских и зимзелених врста биљака. Локална самоуправа редовно учествује на јавним позивима Министарства заштите животне средине и у сарадњи са њима сваке године се оплемени једна површина у граду. Такође, сваке године у пролеће и на јесен, на предлог грађана локална самоуправа покреће акцију озелењавања града коју финансира из градског буџета. Приликом израда планова детаљне регулације локална самоуправа дефинише простор за нове зелене површине које се потом уређују.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈКП "Крушевац", ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (2.1.2) Смањење коришћења фосилних горива за индивидуално грејање и у саобраћају

Опис мере: У оквиру ове мере радиће се субвенционисање набавке котлова за еколошки прихватљивије енергенте. Ова мера је започета да се спроводи 2021. године и намера локалне самоуправе је да се иста квантитативно и квалитативно надограђује и да се повећавају издвајања из буџета за ову намену. Град ће развијати и нове мере које воде ка укидању појединачних ложишта, нарочито оних на еколошки неприхватљиве врсте енергената (угаљ, дрво, мазут, лож – уље и сл.) и /или њихову конверзију на еколошки прихватљивије енергенте.

Град ће вршити промоцију и размотрити могућност увођења стимулативних мера за прикључење стамбених и пословних објеката на доступне системе даљинског грејања (топловод и гасовод) и/или за коришћење обновљивих извора енергије (соларни панели, топлотне пумпе и др.).

У плану је такође и да ЈКП "Градска топлана" пређе на нови обрачун потрошње топлотне енергије са m^2 на потрошњу по утрошку до 2028. године, што би подстакло власнике већих и енергетски ефикаснијих објеката да се прикључе на градски топловод.

Све већи број аутомобила на улицама и борба за чистији ваздух, покренули су тему урбане мобилности у граду па је локална самоуправа усвојила Програм одрживе урбане мобилности (2017-2030), у оквиру којег су планиране мере за смањење коришћења аутомобила за превоз у граду, а истовремено и повећање учешћа пешачења, вожње бициклом, већег коришћења јавног превоза. Овим Програмом, између осталог, предвиђене су мере за унапређење инфраструктуре и услуге, промовисање еколошки прихватљивих видова превоза, као и ширење свести о њиховом значају и користима као што су израда планске и пројектне документације и изградња инфраструктуре за пуњаче за електро возила и инсталацију обновљивих извора енергије у склопу паркинга, увођење подстицаја за набавку и коришћење електро возила (замена старих возила, смањење трошкова регистрације, погодности за паркирање и др.), набавка возила на електро погон за службе Градске управе, организовање обука, округлих столова, студијских посета и размена искуства са другим градовима и др.

Промоција ових мера са циљем њихове популаризације радиће се и кроз активности Савета за безбедност саобраћаја града Крушевца, обележавање Европске недеље мобилности, дана без аутомобила и на друге одговарајуће начине.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈКП "Градска топлана" Крушевац, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (2.1.3) Реконструкција и/или конверзија котларнице у систему даљинског грејања

Опис мере: У циљу заштите животне средине и смањивања емисије штетних гасова, а све у циљу да град Крушевац постане зелени, еколошки чист град, ЈКП "Градска топлана" Крушевац за циљ има да у наредних 5 година одради реконструкцију и конверзију својих постројења који као енергент користе угаљ и мазут и да инвестира у нове котларнице на гас које ће бити распоређене на територији града.

За 2023/2024. годину је план да се котларнице "Расадник" и "Баре" конвертују на гас и да се из употребе избаце мазут и угаљ као примарни енергент, тако да остану алтернатива гасу.

Такође је у плану да се за период од 2024 - 2026. године изграде две нове котларнице на гас на новим локацијама у граду које ће својим капацитетом заменити употребу котлова на угаљ из централног топлотног извора.

Циљеви ових инвестиција јесу смањење трошкова амортизације, одржавања, губитака на топловодној мрежи, аутоматизација система, праћење рада и контрола процеса преко SCADA система и наравно заштита животне средине и екологије.

Што се обновљивих извора енергије тиче, започета је израда студије изводљивости о коришћењу топлотне пумпе, као додатни извор енергије даљинског грејања који ће користити воду прерађену из фабрике отпадних вода.

Планира се израда когенеративног постројења и спалионице отпада, где је идеја да се спаљује комунални, медицински и биоразградиви отпад где би енергија сагоревања била искоришћена за даљинско грејање и радила у систему са топлотном пумпом и гасним котловима, што би допринело смањењу потрошње гаса и побољшало степен корисности котлова. Део сагоревања отпада би се искористио за производњу електричне енергије за потребе предузећа ЈКП "Градска топлана" Крушевац.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈКП "Градска топлана" Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Приоритетни циљ 2.2: Унапређење система управљања отпадним материјама

Назив мере: (2.2.1) Изградња локалних система за пречишћавање отпадних вода

Опис мере: Због великог броја насељених места у граду Крушевцу и њихове разуђености, планира се изградња локалних система за пречишћавање отпадних вода у деловима где није могуће прикључивање на централни систем за пречишћавање отпадних вода. Поред тога, у непостојању других решења подржаваће се уградња и одржавање прописаних, санитарних септичких јама. На овај начин ће јаме моћи да се празне специјализованим возилима и одвозе у централно постројење за пречишћавање отпадних вода. Ради дефинисања ових делова града, локална самоуправа ће изградити пројектно - техничку анализу система управљања отпадним водама и потребну пројектну документацију.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈКП "Водовод Крушевац"

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (2.2.2) Изградња Регионалног центра за управљање отпадом у Срњу

Опис мере: Град Крушевац тренутно има депонију "Срње", а у протеклом периоду је одређена локација за регионалну депонију, као и локација за рециклажно двориште у складу са Просторним планом града Крушевца. За изградњу Регионалног центра за управљање отпадом у Срњу, Град Крушевац је потписао 2020. године Међуопштински споразум са општинама Брус, Блаце, Александровац, Тишевац и Варварин.

Циљ пројектне документације је дефинисање регионалног центра за управљање отпадом са свим потребним садржајима на локацији "Срње" у Крушевцу, у складу са регулативом, правилима струке и потребама будућег корисника. Решење нове санитарне депоније је конципирано да задовољи потребе за одлагањем комуналног отпада на територији Расинског округа у будућем периоду за преко 20 година.

Процедне воде настале од атмосферских падавина и воде везане у комуналном отпаду прихватају се системом за евакуацију – дренажним слојем шљунка и хоризонталном цевном дренажом. Хоризонтални систем за прикупљање и транспорт процедурне воде је постављен у најнижем делу дна санитарне депоније.

Дегазација санитарног центра за управљање отпадом предвиђена је изградњом система за сакупљање и третман депонијског гаса. Пројектом је предвиђена изградња активног система за дегазацију депоније. Радови на санацији и ремедијацији постојеће депоније ће се изводити фазно, након попуњавања појединих фаза и коначног формирања површина депоније.

Водоснабдевање регионалне депоније у Крушевцу ће се вршити преко градског водоводног система када се створе услови за то, односно када дође до изградње градске водоводне мреже, чији завршетак радова се планира пре почетка радова на изградњи санитарног центра за управљање отпадом "Срње".

Овај пројекат се налази у почетној фази реализације (урађен је План детаљне регулације, одређени локацијски услови, експропријација земљишта).

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈКП "Крушевац"

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2029. године

Назив мере: (2.2.3) Изградња Центра за сакупљање отпада

Опис мере: Локална самоуправа планира да формира Центар за сакупљање отпада, тј. простор који је одговарајући и задовољава техничке и еколошке стандарде на пољу привременог одлагања отпада. На овим локацијама грађани ће моћи да одложе крупан комунални или грађевински отпад. Овим простором би управљао ЈКП "Крушевац".

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈКП "Крушевац"

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2029. године

Назив мере: (2.2.4) Постављање рециклажних контејнера и рецикломата

Опис мере: У циљу промовисања и квалитетног управљања рециклабилним отпадом треба поставити специјализоване контејнере за рециклажу који би допринели бржем и ефикаснијем процесу прикупљања и даљег процесуирања отпада. Будући да је у претходном периоду локална самоуправа организовала набавку и постављање специјалних контејнера за одлагање пластике, стакла и папира чија употреба није имала одрживи карактер, у плану је дефинисање посебних локација за Рециклажна острва где би се поставили рециклажни контејнери и рецикломати. Ове локације ће бити посебно обележене и препознатљиве, а њихов распоред ће бити постављен на интернету ради лакшег приступа грађана.

Рецикломати имају улогу и у економском оснаживању грађана, тако да њихово постављање, сем еколошке има и едукативну, економску и социолошку компоненту.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈКП "Крушевац", ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Приоритетни циљ 2.3: Подизање еколошке свести становништва као основа за квалитетну заштиту животне средине примерену модерним стандардима у тој области

Назив мере: (2.3.1) Заштита биодиверзитета и природних добара

Опис мере: На територији града Крушевца је неопходно урадити студије о степену угрожености подручја и врста. За Специјални резерват природе "Осредак" који је Влада Републике Србије

прогласила 2022. године и ставила у II категорију заштите као природно добро од регионалног значаја, израдиће се планска документација за планиране садржаје и припадајућу инфраструктуру у складу са потребама реализације стратегије опремања и развоја. Покренуће се процедура за заштиту две локације, језера Телије и Јастрепца. Заштита биодиверзитета и природних добара обављаће се у складу са мерама дефинисаним у студијама.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Завод за заштиту природе РС

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (2.3.2) Едукације становништва

Опис мере: Ради подизања еколошке свести становништва посебна пажња биће обраћена на најмлађе суграђане. У граду је формирана Радна група за еколошко образовање, коју чине еко - координатори (20), иначе наставници у школама. На тај начин радиће се на подизању еколошке свести грађана од најранијег узраста. У предшколским и школским установама организовале се различите едукативне форме (предавања, радионице, вршњачка едукација, такмичења и др.). Организовале се обележавања разних еколошких датума и указивале се деци на важност очувања животне средине (Дан планете Земље, Дан вода, Дан енергетске ефикасности, Дан шума и др.).

Локална самоуправа ће подржавати пројекте других актера у локалној заједници (ЈКП "Крушевац", организације цивилног друштва, медији и др.) који ће се бавити овим темама.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ПУ "Ната Вељковић", Школска управа Крушевца, школе, ОЦД, медији

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (2.3.3) Промоција принципа одрживог развоја

Опис мере: Принципи одрживог развоја подразумевају равнотежу између потрошње ресурса и способности обнављања природних система. У будућем периоду биће у континуитету организоване различите акције и пројекти који ће се бавити промоцијом принципа одрживог развоја, са посебним акцентом на еколошке изазове и проблеме и управљање отпадним материјама (примарна селекција отпада, рециклажа). Локална самоуправа ће подржавати пројекте других актера у локалној заједници (ЈКП "Крушевац", организације цивилног друштва и др.) који ће се бавити овом темом. Велики значај имаће и медијска кампања и пројекти које ће

локална самоуправа да подржава кроз годишњи Конкурс за медијске пројекте.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ОЦД, медији

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Приоритетни циљ 3.1: Повољно окружење за пословање и привлачење нових инвестиција

Назив мере: (3.1.1) Изградња нових индустријских зона

Опис мере: Ради унапређења пословне инфраструктуре у граду и стварања услова за привлачење инвеститора локална самоуправа ће радити на развоју три нове индустријске зоне на локацијама Јасичког пута, поред Источне обилазнице и поред Моравског коридора. Предузеће се све потребне мере, од израде урбанистичких планова, експропријације земљишта, израде пројеката и изградње индустријских зона (комунална, путна, електроенергетска и дигитална инфраструктура, промоција индустријских зона и др.).

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.1.2) Подршка развоју предузетништва и сектора микро, малих и средњих предузећа (ММСП)

Опис мере: Град Крушевац бележи повећање броја привредних субјеката у сектору предузетништва, микро, малих и средњих предузећа. Ови сектори су веома значајни за будући економски развој локалне заједнице. Локална самоуправа ће у сарадњи са организацијама за подршку пословању, пре свега са Регионалном привредном комором Крушевца, Агенцијом за регионални развој Расинског округа и Бизнис - инкубатором Крушевац, организовати и/или финансирати активности као што су:

- подршка почетницима у пословању ("Start Up") кроз приступ иновативним технологијама, набавку опреме и средстава за рад, реконструкцију постојећих и/или изградњу пословних објеката, плаћање камата за кредите, оснивање "seed" фондова и друге финансијске и нефинансијске мере;

- подршка развоју женског и омладинског предузетништва;

- подршка удруживању предузетника и пословних субјеката из сектора микро, малих и

средњих предузећа и заједничком наступу на домаћем и страним тржиштима;

- организовање едукативних скупова, радионица и тренинга у вези актуелних тема у складу са потребама сектора;

- промоција програма подршке (финансијске и нефинансијске) Министарства привреде, Националне службе за запошљавање, Развојне агенције Србије, Фонда за развој Републике Србије и других донатора;

- организовање студијских посета и наступа на привредним сајмовима у земљи и иностранству;

- организовање пословних сусрета (Б2Б) са пословним актерима из земље и иностранства ради успостављања нових и јачања постојећих веза са пословним партнерима, укључујући и сарадњу са дијаспором и Европском мрежом предузетништва;

- промовисање домаћих производа кроз активности "Стварано у Србији – Чувар кућа";

- повезивање предузетника и пословних актера из сектора микро, малих и средњих предузећа са научним институцијама ради примене нових технологија и знања у савременом пословању и производњи;

- организовање промоција предузетништва и сектора микро, малих и средњих предузећа.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Регионална привредна комора Крушевац, Агенција за регионални развој Расинског округа, Унија послодаваца Србије, Бизнис инкубатор Крушевац, удружења предузетника, пословни сектор

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, Развојна агенција Србије, Фонд за развој Републике Србије, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.1.3) Отварање организационе јединице Агенције за привредне регистре Републике Србије

Опис мере: Град Крушевац ће предузети иницијативу код Агенције за привредне регистре Републике Србије за отварање организационе јединице у Крушевцу. Градска управа града Крушевца пружа функционалну подршку Агенцији, међутим потребе привреде Крушевца захтевају унапређење ефикасности процеса које спроводи Агенција. Већи део услуга Агенције крушевачки предузетници и привредници морају да остваре у централу у Београду или најближој организационој јединици у Краљеву. Из наведеног разлога локална самоуправа ће предузети све мере из своје надлежности да Агенција за привредне регистре Републике Србије отвори своју организациону јединицу у Крушевцу, посебно у виду обезбеђења одговарајућег пословног простора за рад организационе јединице Агенције за привредне регистре у Крушевцу.

Одговорна институција: Агенција за привредне регистре Републике Србије

Учесници: Градска управа града Крушевца, Агенција за привредне регистре Републике Србије

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, Агенција за привредне регистре Републике Србије

Временски период: 2025-2028. године

Назив мере: (3.1.4) Формирање Привредног савета града Крушевца

Опис мере: Привредни савет града Крушевца биће формиран као независно, стручно оперативно и саветодавно тело које треба да обезбеди привредницима могућност да у континуитету и на јасно дефинисан начин сарађују са органима локалне самоуправе, предлажу одлуке, остварују увид у процесу доношења свих одлука које се односе на привредни амбијент у локалној заједници, да на њега директно утичу и прате реализацију тих одлука. Савет ће чинити представници свих релевантних институција и привредника са територије града Крушевца.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Регионална привредна комора Крушевац, Агенција за регионални развој Расинског округа, Бизнис инкубатор Крушевац, Унија послодаваца Србије, удружења предузетника, пословни сектор

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, донатори

Временски период: 2025-2028. године

Приоритетни циљ 3.2: Повећана запосленост становништва путем креирања квалитетних радних места

Назив мере: (3.2.1) Изградња Регионалног индустријско - технолошког парка Крушевац

Опис мере: Бизнис инкубатор Крушевац је протекле три године интензивно радио на успостављању Регионалног индустријско - технолошког парка. Током 2020. године урађен је Елаборат за успостављање бизнис плана и идејно решење пројекта, који су добили позитивно мишљење од стране Кабинета председнице Владе Републике Србије.

Завршене су активности у вези са урбанистичким планом и урађен је бизнис план. Од стране града Крушевца оформљен је тим који помаже менаџменту Бизнис инкубатора у реализацији пројекта. Договорено је са Градском управом Крушевац да се изврши припрема земљишта на којој ће бити изграђен парк на локацији бивше управне зграде Хемијске индустрије "Жупа" у Дедини, у непосредној близини аутопута Појате - Прелина и Источне обилазнице око Крушевца.

Градска управа града Крушевца, Одељење за урбанизам и грађевинарство, издало је решење о грађевинској дозволи за изградњу Регионалног

индустријско - технолошког парка у октобру 2022. године. Регионални индустријско - технолошки парк ће заузети простор од 1,6 хектара на коме ће се налазити главна зграда у којој ће бити смештени заједнички садржаји, конференцијске сале и 39 пословна модула намењена за рад технолошко и истраживачки оријентисаних компанија. Поред тога у другом делу је планирано 14 производних модула индустријско - прерађивачких компанија у оквиру хале површине 4.000 м², а сама површина парка износиће 10.008 м², при чему је између планиран наткривени простор погодан за реализацију сајмова и привредних изложби. Планиран је савремен и атрактиван изглед парка, али ће у првом плану бити његова приступачност и функционалност која ће омогућити да парк привуче људе и компаније са великим потенцијалом за раст и развој.

Очекује се да у пуном капацитету, зависно од врсте компанија које ће пословати у парку, буде између 250 и 300 запослених. Очекује се да ће Регионални индустријско - технолошки парк врло брзо постати један од најзначајнијих развојних инструмената који ће осим привлачења нових инвестиција, повезивати привреду и научно - истраживачке институције и у округ доводити технологије будућности и људе са новим идејама. Атрактивна и модерна радна места требало би значајно да допринесу да се процес одласка младих образованих људи заустави и да наш град постане место у које ће људи радо долазити због повољне пословне климе и квалитетних услова за живот.

Атрактиван, савремени објекат, пројектован је од једноставних и чистих архитектонских линија и форми које се прожимају и стварају утисак комплексне и специфичне форме у складу са наменом. Планирани објекат састављен од више засебних објеката са различитим функцијама, међусобно повезаних, организованих тако да функционишу као целина.

Поред производних јединица, као основна делатност Регионално индустријско - технолошког парка, пројектован је простор за услужни и едукациони садржај, вишенаменски простори намењени центрима за роботiku, истраживање и развој, стартап компанијама, медија центар, конференцијска сала и неопходни пратећи садржаји.

Реализација овог пројекта има вишеструки значај за целокупни Расински округ. Оснажиће постојеће ресурсе и створити услове за развој информационих технологија, омладинског, женског и породичног предузетништва, а које ће за резултат имати утемељење на здравим основама за будуће генерације.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Бизнис - инкубатор центар, Градска управа града Крушевца

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, Канцеларија за јавна улагања Владе РС

Временски период: 2025-2028. године

Назив мере: (3.2.2) Усклађивање образовних профила са потребама привреде

Опис мере: Локална самоуправа ће систематски радити на испитивању и промовисању потреба привреде у вези недостајућих профила кадрова и њиховом образовању кроз модел дуалног образовања. Ова мера обухвата низ појединачних активности, као што је сарадња са привредницима, посебно послодавцима и њиховим укључивањем у систем дуалног образовања, прикупљање информација о потребама привредника, сарадња са Школском управом у Крушевцу, организација састанака са школама, сарадња са Привредном комором Србије која на основу прикупљених података израђује План за укључивање послодаваца у дуално образовање за одређену школску годину који се потом доставља Министарству просвете.

У оквиру ове мере радиће се промоција предузетништва и представљање могућности за образовање младих у средњим и високим школама у Крушевцу. Посебна пажња биће посвећена промоцији дуалног образовања у школама, код послодаваца и путем медија. Могуће је стицање знања и вештина кроз неформално образовање.

Одговорна институција: Министарство просвете

Учесници: Градска управа града Крушевца, Регионална привредна комора Крушевац, Школска управа Крушевац, школе, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.2.3) Мере подршке покретању пословања

Опис мере: Град Крушевац у последњих десет година бележи повећање броја активних привредних субјеката у сектору предузетништва, микро, малих и средњих предузећа. Ови сектори су веома значајни за будући економски развој локалне заједнице и потребно је пружити системску подршку почетницима у пословању. Локална самоуправа ће у сарадњи са организацијама за подршку пословању, пре свега са Регионалном привредном комором Крушевац, Националном службом за запошљавање, Агенцијом за регионални развој Расинског округа и Бизнис - инкубатором Крушевац, организовати и/или финансирати активности као што* су:

- подршка развоју пословних вештина и компетенција

- подршка почетницима у пословању ("Start Up") кроз приступ иновативним технологијама, набавку опреме и средстава за рад, реконструкцију постојећих и/или изградњу пословних објеката, плаћање камата за кредите, оснивање "seed" фондова и друге финансијске и нефинансијске мере

- организована промоција предузетништва и сектора микро, малих и средњих предузећа.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Национална служба за запошљавање, Регионална привредна комора Крушевац, Агенција за регионални развој Расинског округа, Унија послодаваца Србије, Бизнис - инкубатор Крушевац, удружења предузетника, пословни сектор

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, Развојна агенција Србије, Фонд за развој Републике Србије, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.2.4) Стварање стимулативног окружења за развој социјалног предузетништва

Опис мере: Социјално предузетништво је релативно нов и иновативни модел пословања који има вишеструко позитивно дејство на развој локалних заједница, од запошљавања припадника социјално угрожених група, подршку решавању одређених проблема у заједници итд. Овај пословни модел је добио законску регулативу усвајањем Закона о социјалном предузетништву у фебруару 2022. године.

Локална самоуправа ће на основу својих законских надлежности и креативном употребом ресурса које поседује размотрити и усвојити сет мера помоћу којих би се постепено развој социјалног предузетништва у Крушевцу у сарадњи са организацијама за подршку пословању (Регионална привредна комора Крушевац, Агенција за регионални развој Расинског округа, Бизнис - инкубатор Крушевац), Центром за социјално предузетништво Крушевац, социјалним предузетницима и са другим заинтересованим странама.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Град Крушевац, Регионална привредна комора Крушевац, Агенција за регионални развој Расинског округа, Бизнис - инкубатор Крушевац, Унија послодаваца Србије, удружења предузетника, Центар за социјално предузетништво Крушевац, пословни сектор, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Приоритетни циљ 3.3: Развијени туризам заснован на бољем коришћењу постојећих туристичких потенцијала и развоју туристичких капацитета и инфраструктуре

Назив мере: (3.3.1) Развој Крушевца као савремене туристичке дестинације

Опис мере: Крушевац је категорисан као туристичко место друге категорије са свим потребним предусловима да постане изузетно атрактивна туристичка дестинација, имајући пре свега у виду његов положај и историјски значај. Ова мера обухвата делимичну реконструкцију

средњовековног Лазаревог града, постављање монтажних типских објеката за старе занате и постављање туристичког Инфо - центра у оближњој Миличиној улици, визуелизацију експоната Народног музеја Крушевац, развој Багдале, унапређење друштвеног и економског окружења и изградњу нове и реконструкцију постојеће градске инфраструктуре у функцији туризма, развој спортске инфраструктуре у циљу повећања атрактивности понуде туристичких производа и унапређење заштите животне средине у граду Крушевцу. Детаљнији опис мера је садржан у Програму развоја туризма града Крушевца 2019 – 2024. године.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Туристичка организација града Крушевца, Народни музеј Крушевац, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.3.2) Трансформација излетишта Јастребац у туристички центар

Опис мере: Традиционално излетиште Крушевљана је Јастребац, најшумовитија планина на Балкану, чији се туристички центар налази на само 25 км од Крушевца. Јастребац је у последњих десетак година поново привукао пажњу јавности својим значајним, а недовољно искоришћеним туристичким потенцијалима. Ова мера обухвата повећање атрактивности излетишта Јастребац (повећање броја и квалитета локалних туристичких производа, развој смештајних капацитета, унапређење саобраћаја и паркинг простора, унапређење пропратних услуга за туристе, решавање имовинско - правних проблема и др.), унапређење инфраструктуре на излетишту Јастребац (саобраћајне, укључујући изградњу пута Јастребац – Рибарска Бања, комуналне, електроенергетске, дигиталне инфраструктуре) и заштиту животне средине од негативних утицаја природних и друштвених фактора. Детаљнији опис мера је садржан у Програму развоја туризма града Крушевца 2019 – 2024. године.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Туристичка организација града Крушевца, пословни сектор

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.3.3) Обогаћивање туристичке понуде Рибарске Бање

Опис мере: Рибарска Бања представља јединствену туристичку локацију која је уједно и центар здравственог и бањског туризма у региону још од прве половине XIX века. Ослонац развоја је Специјална болница за рехабилитацију "Рибарска Бања", која се ослања на потенцијал лековитих вода

које извиру у окружењу. Рибарска Бања има значајних потенцијала да прошири туристичку понуду кроз отклањање институционалних баријера ради убрзаног развоја Рибарске Бање као туристичке дестинације (укључујући и креирање и реализацију пројеката за еколошку заштиту Рибарске Бање, повећање капацитета локалне туристичке инфраструктуре и економско оснаживање Рибарске Бање као туристичке дестинације. Детаљнији опис мера је садржан у Програму развоја туризма града Крушевца 2019 – 2024. године

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Туристичка организација града Крушевца, Специјална болница за рехабилитацију "Рибарска Бања", ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, Специјална болница за рехабилитацију "Рибарска Бања", министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.3.4) Креирање атрактивних туристичких производа на територији града

Опис мере: Развој туристичке понуде града Крушевца подразумева и повећање броја атрактивних туристичких производа, који представљају комбинацију различитих елемената којима се задовољавају потребе туриста. Туристички производи у Крушевцу се могу сврстати у три категорије:

- Прва категорија – односи се на туристичке производе који су се већ позиционирали на тржишту и за које је реално да се могу додатно развити и комерцијализовати у наредних пет година: кратки градски одмори (Citybreak), културно – историјски туризам, здравствени и верски туризам.

- Друга категорија – односи се на идентификовање оних производа који тренутно имају одређену позицију на тржишту, али је за њихов развој потребан дужи временски период: манифестациони туризам, активан одмор и спортско - рекреативни туризам.

- Трећа категорија – односи се на туристичке производе за које постоје потенцијали за развој, али су тренутно слабо развијени: пословни, сеоски туризам и образовни туризам.

Детаљнији опис мера је садржан у Програму развоја туризма града Крушевца 2019 – 2024. године.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Туристичка организација града Крушевца, пословни сектор, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.3.5) Подршка изградњи и унапређењу локалне туристичке инфраструктуре

Опис мере: Јачање туристичке инфраструктуре подразумева изградњу већег броја високо квалитетних смештајних објеката у функцији туризма, увођење специјализованих возила (аутобуси за туристе), обнављање постојеће и постављање нове туристичке сигнализације.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, пословни сектор, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.3.6) Унапређење промоције туристичких производа и креирање туристичког брэнда

Опис мере: Ова мера подразумева унапређење ефективности и ефикасности промоције туристичке понуде града Крушевца путем организовања сајмова са различитим садржајима, представљање туристичке понуде Крушевца на специјализованим сајмовима туризма у земљи и иностранству, на медијима са националном фреквенцијом, брэндирање дефинисаних туристичких производа и др.

Поред тога, неопходна је и дигитализација туристичке понуде да би иста била примерена садашњем времену. Она пре свега обухвата израду вишејезичног сајта Туристичке организације града Крушевца за промоцију туристичких потенцијала града и израду свеобухватне туристичке онлајн платформе града Крушевца. Будући да се стално појављују нове технологије, пре свега у области информационалних технологија, које могу унапредити квалитет туристичке понуде града Крушевца.

Детаљнији опис мера је садржан у Програму развоја туризма града Крушевца 2019 – 2024. године.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Туристичка организација града Крушевца, пословни сектор, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Приоритетни циљ 3.4: Унапређена примарна пољопривредна производња

Назив мере: (3.4.1) Подршка успостављању и јачању удружења у области пољопривреде и руралног развоја

Опис мере: Град Крушевац ће радити на формирање Локалне акционе групе (ЛАГ) за јавно - приватно партнерство за развој руралних средина по

методологији LEADER приступа са другим заинтересованим ЈЛС из окружења. Поред тога, локална самоуправа ће пружити сву потребну помоћ и подршку успостављању и јачању других облика удруживања у области пољопривреде и руралног развоја, посебно иницијативама за обнову задругарства на територији града и умрежавању и сарадњи различитих заинтересованих страна.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, локалне самоуправе из окружења, пословни сектор, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.4.2) Подстицање примарне пољопривредне производње

Опис мере: Локална самоуправа ће систематски радити на унапређењу постојећих и увођењу нових мера за подстицање развоја пољопривредне производње, као што су субвенционисање инвестиција у физичку имовину пољопривредних газдинстава, субвенционисање хране и ветеринарске услуге за женску телад, субвенционисање осемењавања крава, кредитирање производње.

Локална самоуправа ће помагати пољопривредне произвођаче и кроз подршку за смањење ризика у пољопривредној производњи кроз субвенционисање осигурања усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника, животиња и др.

Локална самоуправа ће пружити подршку пољопривредним произвођачима за увођење стандарда квалитета, развоју техничко - технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју. Посебна пажња биће посвећена пројектима који се заснивају на одрживом коришћењу пољопривредног земљишта (одржавање пољопривредног земљишта у одговарајућем стању, спречавање деградације земљишта, правилна обрада земљишта и употреба ђубрива и пестицида) и развоју органске производње (развој система контроле, сертификације и надзора у органској производњи).

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Пољопривредна станица Крушевац, Ветеринарска станица Крушевац, пословни сектор

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.4.3) Подршка развоју прерађивачких и складишних капацитета

Опис мере: Локална самоуправа ће систематски радити на унапређењу мера прераде пољопривредних производа, подстицају отварања нових прерадних капацитета и увођењу стандарда у области

безбедности хране и очувања животне средине. Град Крушевац ће пружити подршку и програмима подизања складишних капацитета на пољопривредним газдинствима (силоси, хладњаче) и подизања квалитета складиштења ратарских култура, као и формирању дистрибутивно - логистичког центра и подршку програмима јавно - приватног партнерства. Годишњим програмима подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за град Крушевац ближе ће бити описане мере и инвестиције везане за прерађивачке и складишне капацитете.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, пословни сектор

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, Фонд за развој Републике Србије, министарства, банке, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.4.4) Подршка развоју непољопривредних економских активности у руралном делу града

Опис мере: Локална самоуправа ће пружити подршку унапређењу економских активности у руралном делу града кроз подршку непољопривредним активностима, као што су развој сеоског туризма, опремање објеката за обављање традиционалних заната, изградња објеката за оснивање продајних места на газдинствима за директну продају пољопривредних и традиционалних занатских производа и сувенира и др. Посебан вид подршке представљаће организација едукативних форми за стручно оспособљавање и активности стицања вештина пољопривредника и других актера у области руралног развоја.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Регионална привредна комора Крушевац, Агенција за регионални развој Расинског округа, Унија послодаваца Србије, удружења предузетника, пословни сектор, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, Фонд за развој Републике Србије, министарства, банке, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.4.5) Промоција пољопривредне производње и руралног развоја

Опис мере: Град Крушевац ће организовати и финансирати или суфинансирати промотивне активности у области пољопривреде и руралног развоја, као што су организација Пољопривредног сајма у Крушевцу, учествовање на пољопривредним сајмовима у земљи и иностранству, промоција потенцијала града Крушевца у области руралног туризма, промоција путем медија на локалном и националном нивоу и на друге могуће начине

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Туристичка организација града Крушевца, Регионална привредна комора Крушевац, Агенција за регионални развој Расинског округа, пословни сектор, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (3.4.6) Подршка развоју шумарства и водопривреде и производних капацитета прераде дрвета

Опис мере: Ова мера подразумева следеће:

- унапређење мера контроле искоришћавања шумских и водних ресурса и подстицај отварања прерадних капацитета

- едукацију о очувању водних ресурса

- едукацију приватних шумовласника

- формирање удружења прерађивача дрвета

- годишњим програмом подршке спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за град Крушевац.

Мере ће бити описане за прерађивачке и складишне капацитете.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: ЈКП "Водовод", ЈП "Србија шуме"

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Приоритетни циљ 4.1: Унапређен капацитет предшколског и школског образовања

Назив мере: (4.1.1) Проширење капацитета Предшколске установе "Ната Вељковић"

Опис мере: Постоји потреба за проширењем капацитета Предшколске установе "Ната Вељковић".

Највећи приоритет представља доградња вртића "Невен" (Босанска 21) у Пионирском парку. Вртић има површину од 2200 м², изграђен је 1978. године, а реконструисан са анексом 1988. године. Адаптација поткровља је извршена 2002. године. Вртић као дворишну површину користи део Пионирског парка (површина 6037 м²). Капацитет постојећег објекта је 400 деце. Доградњом објекта били би проширени капацитети овог објекта, као и проширена понуда програма и услуга овог вртића што би допринело унапређивању квалитета рада ПУ "Ната Вељковић".

Наредни приоритет, који би укључивао и партнерство са ОШ "Свети Сава" у Читлуку, јесте реконструкција старог школског здања наведене установе. Површина главног објекта је 320 м², а помоћног 129 м². Објекти су смештени у дворишту. Реконструкцијом овог објекта били би проширени капацитети ПУ "Ната Вељковић", као и проширена

понуда програма и услуга овог вртића што би допринело унапређивању квалитета рада ПУ "Ната Вељковић" на сеоском подручју. Кључна промена би било увођење услуге смештаја деце у целодневни облик рада, што је вишегодишња потреба становника насељеног места Читлук, као и гравитирајућих села Глободер, Мачковац, Вучак и других. До сада су били доступни само предшколски програми у полудневном трајању.

Изградња новог вртића "Лептирић", који функционише у монтажном објекту који је постављен још 1981. године. Површина објекта је 1.101 м², а дворишта 5.109 м². Постојећи објекат тренутно прима 209 - оро деце. Објекту је одавно истекао рок коришћења. Нови објекат на истој локацији би омогућио обављање делатности предшколског васпитања и образовања по најновијим стандардима, као и повећан обухват деце предшколским васпитањем и образовањем, те виши ниво квалитета услуге, кроз реализацију постојећих и увођење нових програма за децу и породице. За реализацију мере је неопходно израдити пројектну документацију, срушити постојећи објекат, рашчистити градилиште, саградити нови објекат и опремити га намештајем и потребном опремом.

Поред тога, на локацији Старог аеродрома, на коме се гради велики пословно - стамбени комплекс зграда, изградиће се још један вртић намењен пре свега деци из насеља у изградњи.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ПУ "Ната Вељковић"

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2028. године

Назив мере: (4.1.2) Повећање капацитета школских установа у Крушевцу

Опис мере: Ради повећања капацитета школских установа потребно је приоритетно спровести следеће активности:

- изградња нове основне школе на локацији Старог аеродрома, чиме би се растеретиле основне школе "Нада Поповић" и "Драгомир Марковић" у Крушевцу, које су школе са највећим бројем ученика (обе школе имају по близу 2.500 ученика)

- Доградња простора у Економско - трговинској школи и Политехничкој школи "Милутин Миланковић" Крушевац, како би се физички раздвојиле ове две школе пошто се налазе под једним кровом, а недостаје и учионички простор за обе школе

- Доградња простора у ОШ "Јован Поповић" Крушевац како би се створили услови за повећање броја одељења продуженог боравка за ученике првог и другог разреда. У овој школи постоје два одељења продуженог боравка у којима има већи број ученика од дозвољеног броја утврђеног законом

- Изградња фискултурних сала у основним школама "Жабаре" и "Васа Пелагић" у Падежу, јединим школама града Крушевца у којима не постоји фискултурна сала, као и уређење спортских терена у основним школама у Падежу и Горњем Степошу

- Инвестиционо и текуће одржавање објеката.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Школска управа Крушевац, школе

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.1.3) Оснивање универзитета са седиштем у Крушевцу

Опис мере: Град Крушевац је пре неколико година добио први државни факултет, Пољопривредни факултет у оквиру Универзитета у Нишу. За оснивање универзитета неопходно је да постоје бар три факултета. Формирање универзитета би веома помогло да се велики број младих задржи и нађе своју егзистенцију у Крушевцу. Локална самоуправа ће покренути и заступати идеју оснивања универзитета са седиштем у Крушевцу код Министарства просвете и Владе Републике Србије и предузети све друге мере у оквиру својих надлежности да би се основао универзитет са седиштем у Крушевцу, посебно у виду обезбеђења одговарајуће локације и ев. пословног простора за рад Универзитета.

Одговорна институција: Министарство просвете

Учесници: Градска управа града Крушевца, Министарство просвете

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, Министарство просвете, донатори

Временски период: 2025-2030. године

Приоритетни циљ 4.2: Унапређена инфраструктура у култури доступна свом становништву, посебно у руралном делу града

Назив мере: (4.2.1) Уређење Народног музеја Крушевац

Опис мере: Ова мера обухвата следеће активности:

- Реконструкцију темеља зграде Музеја и адаптацију поткровља за канцеларијско пословање. Претходна реконструкција зграде урађена 2011. године није изведена до краја јер је нарушена статичка стабилност објекта. Оштећен је дренажни систем око темеља зграде што се манифестује у појави пукотина на зидовима и појавом влаге са тенденцијом погоршања проблема. Планирано је да се уради ојачавање темеља, реконструкција дренажног система и потом је неопходно адаптирати

поткровље за канцеларијски простор чиме би се, између осталог, омогућило проширење постојеће конзерваторске радионице и простора за депоновање у приземљу зграде.

- Изградњу зграде конзерваторске радионице и депоа у дворишту Музеја. Овом активношћу би се дугорочно решио проблем недостатка простора и одговарајућих услова за депоновање експоната. Нова конзерваторска радионица и депо би значајно подигли капацитете за пословање Музеја по савременим стандардима у тој врсти делатности.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Народни музеј Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2028. године

Назив мере: (4.2.2) Изградња новог објекта Народне библиотеке Крушевац

Опис мере: Народна библиотека Крушевац је смештена у згради Дома синдиката Крушевац и располаже са 1.184 м², односно 9,2 м² на хиљаду становника, што је знатно испод просека у Републици Србији који је у 2017. години износио 13,88 м² на хиљаду становника, односно испод просека у Централној Србији који је у 2017. години износио 12,21 м² на хиљаду становника. Библиотека нема просторију за јавне скупове нити адекватан изложбени простор, део фонда смештен је у затвореним витринама у ходнику. Радни простор Библиотеке врло је скроман и недовољан за организацију рада у стандардним условима. Простор у коме Библиотека ради дефинитивно је недовољан и неадекватан и представља дугогодишњу основну сметњу даљем развоју ове институције.

За условни рад Народне библиотеке Крушевац неопходно је обезбедити простор од око 2.000 м². Локална самоуправа ће се одредити за неко од могућих решења (преуређивање зграде некадашњег Дома војске у мултифункционалан простор или налажење парцеле одговарајуће локације (шири центар града). Израдиће се потребна пројектна документација за адаптацију/изградњу објекта који би задовољио потребе Народне библиотеке за рад у складу са савременим стандардима у библиотечкој делатности.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Народна библиотека Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.2.3) Оснивање Завода за заштиту споменика културе у Крушевцу

Опис мере: Град Крушевац, заједно са још 24 јединица локалне самоуправе, територијално

покрива Завод за заштиту споменика културе Краљево. Локална самоуправа ће покренути активности са циљем оснивања Завода за заштиту споменика културе Крушевац јер се сматра да би се оснивањем овог Завода значајно подигао квалитет и ниво заштите покретних и непокретних културних добара на територији Крушевца и Расинског округа. Како је културно историјско наслеђе Крушевца првенствено базирано на простору некадашње Моравске Србије, а имајући у виду да највреднији споменици културе на овом простору датирају упрavo из тог периода док су из ранијег периода присутни, али не и у довољној мери истражени те такође захтевају ефикасну заштиту. Стручна јавност сматра да је логично и оправдано оснивање Завода у Крушевцу и локална самоуправа ће предузети све активности у оквиру својих надлежности да би се покренуо његов рад, посебно у вези проналажења пословних простора где би Завод био смештен.

Одговорна институција: Министарство културе

Учесници: Градска управа града Крушевца, Народни музеј Крушевац, Министарство културе

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства

Временски период: 2025-2028. године

Назив мере: (4.2.4) Изградња објекта Историјског архива Крушевац

Опис мере: Историјски архив Крушевац се налази у простору додељеном на трајно коришћење од стране града Крушевца, на три локације у граду Крушевцу и две локације у општини Трстеник, са укупном површином од око 1.500 м². Распрострањеност и разуђеност депоа представља велики проблем у раду Архива. Такође, услови чувања архивске грађе, тј. културних добара су различити, као и њихова заштита. Мере које се преузимају, стварају велике трошкове одржавања и манипулације документацијом што је још један од проблема који намећу потребу за новом, наменском зградом.

Историјски архив Крушевац, као надлежан архив над територијом Расинског округа, има константан недостатак простора, изазван повећаним преузимањем документације, најчешће из стечаја. Због немогућности преузимања, доводи се у питање остваривање права из управно - правних односа грађана из Крушевца и припадајућих општина, из документације која се налази без надзора и права располагања. На годишњем нивоу ради се о око 3.500 захтева физичких и правних лица и преко 6.000 издатих оверених копија докумената, око 700 предмета датих на увид и 200 истраживача националне историје са преко 700 истраживачких дана.

Наменска зграда која би задовољавала повећане и константне потребе за простором, а ради адекватније заштите документационог материјала који је од стране Републике Србије проглашен за

културно добро од општег, великог и изузетног значаја, требало би да буде најмање од око 3.000 м², направљена према најновијим прописима донетим од стране Министарства културе. Таква наменска зграда, у дужем периоду, задовољила би потребе Архива и обезбедила адекватну заштиту документарног материјала. У оквиру зграде, издвојио би се и простор за сталну поставку архивалија, као и за изложбе које се у току пословне године припремају за грађанство. Такође, постојао би и простор за научне скупове, семинаре, стручна предавања циљним групама и друге програме, као што су презентације публикација ИАК - а и сл., а простор би био доступан и другим установама у култури на бази сарадње.

У истој згради могао би се адекватније издвојити простор за специјалну библиотеку и депо, као и обезбедити специјални услови за чување старих и ретких књига, а које Архив има и довољан простор за већи број истраживача националне историје из документације и публикација који се чувају у Архиву.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Историјски архив Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.2.5) Реконструкција летње сцене у улици Мајке Југовића

Опис мере: Крушевац је имао у прошлости неколико наменских летњих сцена за реализацију програма културно – уметничко - забавних садржаја, али су сви ван функције већ дуже време па се ови програми током летњих месеци реализују од случаја до случаја, уз коришћење других постојећих простора од којих ниједан није услован за сличне садржаје. Локална заједница има потребу да унапреди културни живот у граду, посебно током летњих месеци када је највећа потреба за догађањима са сличним садржајима. Из наведених разлога град Крушевац је одлучио да уради реконструкцију летње сцене која се налази у дворишту Уметничке галерије, у улици Мајке Југовића у оквиру пешачке зоне, познатој као Летња сцена Културно - просветне заједнице. Реконструкција би обухватила замену кровног покривача сцене и гледалишта, реконструкцију и санацију сцене и уређење дворишног дела.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Културни центар Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2028. године

Назив мере: (4.2.6) Изградња мултифункционалног културног центра

Опис мере: Локална самоуправа је преузела имовинска права над некадашњим објектом Дома ЈНА у самом центру града, у непосредној близини Градске куће. Локална самоуправа ће обезбедити средства да се изгради и опреми мултифункционални културни центар који би у значајној мери подигао ниво културног живота у граду. Велика предност овог пројекта је изузетно атрактивна локација која својим положајем и величином представља велики потенцијал за развој културних садржаја и организацију културних догађаја. ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац је израдила пројектно-техничку документацију за овај пројекат. Постоји могућност надоградње пројекта будући да се у непосредној близини овог објекта налази Окружни затвор Крушевац чије пресељење је најављено и очекује се по завршетку новог наменског објекта у селу Текије.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.2.7) Развој културне инфраструктуре у руралним подручјима

Опис мере: Град Крушевац ће у наредном периоду радити на обнављању и поновном стављањем у функцију запуштених објеката културе у руралним подручјима и решавању имовинско – правних односа објеката културе, а у циљу унапређења културних садржаја на сеоском подручју и очувању традиционалних вредности.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Приоритетни циљ 4.3: Унапређена социјална заштита становништва коју обезбеђује локална заједница кроз развој услуга социјалне заштите и популационе политике

Назив мере: (4.3.1) Унапређење постојећих и развијање нових услуга социјалне заштите које обезбеђује локална заједница

Опис мере: На територији града Крушевца се пружају следеће услуге социјалне заштите: Помоћ у кући за старија и одрасла лица, Лични пратилац детета, Дневни боравак за децу, младе и одрасле са интелектуалним тешкоћама и Поролично –

едукативни центар. Током 2023. године је лиценцирана услуга Дневни боравак за децу и младе са проблемима у понашању.

Град Крушевац ће у будућем периоду радити на развијању постојећих и увођењу нових услуга социјалне заштите за којима је уочена потреба. У том контексту приоритетне услуге социјалне заштите су: предах смештај, инклузивни ресурс центар, прихватилиште и становање уз подршку за младе који излазе из система социјалне заштите, услуга интервентног смештаја, дневни центар за старе, становање уз подршку за особе са инвалидитетом, персонални асистент за особе са инвалидитетом и смештај за дементна лица др.

Град Крушевац ће пружити сву потребну подршку у стварању услова и изградњи капацитета за унапређење постојећих и увођења нових услуга. Стога ће локална самоуправа подстицати плуралитет услуга социјалне заштите у функцији задовољења потреба корисника, као и плуралитет пружалаца услуга социјалне заштите, што подразумева да поред установа социјалне заштите услуге могу пружати и организације цивилног друштва, те је јачање капацитета цивилног сектора за пружање услуга социјалне заштите неопходност.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Центар за социјални рад Крушевац, Геронтолошки центар Крушевац, Центар за особе са инвалидитетом Крушевац, Дом за децу и омладину "Јефимија", ОЦД, пружаоци услуга социјалне заштите

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.3.2) Уклањање архитектонских баријера на јавним објектима и јавним површинама и идентификовање алтернативних решења приступачности и унапређење информационо – комуникационе приступачности за особе са инвалидитетом

Опис мере: Град Крушевац ће систематски радити на уклањању преосталих архитектонских баријера на свим јавним објектима и јавним површинама у свим насељеним местима. Локална самоуправа ће организовати и финансирати израду анализе постојања архитектонских баријера на јавним објектима и јавним површинама и заједно са институцијама и корисницима објеката финансирати њихово отклањање и/или изградњу улазно излазних рампи, у зависности од типа баријере, уградњу лифтова у случају потребе, адаптацију тоалета и других просторија, у зависности од потреба функционалности објеката. Такође, Град Крушевац ће радити на унапређењу информационо – комуникационе приступачности за особе са инвалидитетом са фокусом на особе са сензорним и интелектуалним инвалидитетом, кроз отварање Инфо центра за особе са инвалидитетом, а који ће

бити приступачан и особама са физичким, односно телесним инвалидитетом.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, јавна предузећа и установе, ОЦД које се баве особама са инвалидитетом

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.3.3) Унапређење популационе политике града Крушевца

Опис мере: Крушевац се као и већина других локалних заједница суочава са изразито негативним демографским тенденцијама. Вишедеценијски тренд смањења броја становника је довео до тога да се овај проблем сматра кључним за будућност заједнице и њен одрживи друштвени и економски развој.

Град Крушевац је 2018. године формирао Комисију за спровођење мера и активности популационе политике града Крушевца и усвојио Правилник о критеријумима и начину остваривања права из области популационе политике града Крушевца. Одлуком о буџету града Крушевца планирају се средства за остваривање права из области популационе политике. Мере популационе политике су: једнократно новчано давање за покушај вантелесне оплодње; поклон честитка за новорођенчад рођену 1. јануара; поклон честитка за новорођенчад рођену на територији града Крушевца; новчана помоћ породици за треће, четврто и пето дете по рођењу; поклон за ђаке прваке; новчана помоћ незапосленим породиљама; подршка породици за трећег и сваког наредног ђака; превоз материјално угрожених ученика другог, трећег и четвртог разреда средње школе и подршка породици и деци кроз јавна заговарања значаја популационе политике.

Упркос свему наведеном, између два пописа становништва (2011-2022) град је изгубио 11,78% становника и постоји изражена потреба за свеобухватним унапређењем популационе политике у виду израде средњорочног стратешког документа и повећањем броја и обухвата мера, посебно у промоцији родитељства и породичних вредности.

Будући да је овај проблем посебно изражен у руралном делу града, од велике важности је да се ради и на унапређивању руралне инфраструктуре и на мерама за подстицање руралног развоја, укључујући и подстицаје за досељавање у руралном делу града.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Скупштина града Крушевца, Комисија за спровођење мера и активности популационе политике града Крушевца

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Приоритетни циљ 4.4: Унапређење нивоа јавног здравља становништва

Назив мере: (4.4.1) Организовање мобилне јединице са теренским возилом за обављање здравствених прегледа у руралном делу града где не постоје амбуланте

Опис мере: Град Крушевац заузима релативно велику површину (854 км²) и 101 насељено место. Здравствену заштиту на примарном нивоу обезбеђује Дом здравља Крушевац, који у оквиру Службе за општу медицину има 26 организационих јединица у руралном делу града. Здравствена заштита није свима на једнак начин доступна и локална самоуправа ће заједно са Домом здравља Крушевац радити на организовању мобилне јединице која ће бити опремљена (возило и опрема) за обављање здравствених прегледа у насељеним местима која немају организациону јединицу Дома здравља Крушевац.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Дом здравља Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.4.2) Унапређење хитне медицинске помоћи

Опис мере: Објекат Службе хитне медицинске помоћи Дома здравља Крушевац се налази на уласку у Општу болницу Крушевац, у Косовској улици, која спада у једну од најпрометнијих и саобраћајно најпроблематичнијих улица у граду. Постоји проблем у приступу објекту Службе хитне медицинске помоћи јер су честа закрчења саобраћаја па је возилима неретко проблем да крену или врате се са терена. Објекат је стар и нема довољног просторног капацитета за потребе рада Службе.

Локална самоуправа и Дом здравља Крушевац ће радити на тражењу решења овог проблема, пре свега нове одговарајуће локације и средстава за изградњу новог објекта и куповину модерне опреме, чиме би Служба хитне медицинске помоћи могла у што краћем року и на најквалитетнији могући начин да одговори на потребе становништва за хитном медицинском помоћи.

У Србији постоје само 4 завода за ургентну медицину (Београд, Ниш, Нови Сад и Крагујевац). Локална самоуправа сматра да постоји простор за формирање Завода за ургентну медицину Крушевац, будући да изградњом ауто - пута Појате – Прељина у оквиру Моравског коридора се увећава потреба за пружањем хитне медицинске помоћи у региону.

Локална самоуправа ће покренути иницијативу код Министарства здравља за формирање ове установе. Иако је њено формирање у надлежности Републике Србије, локална самоуправа ће радити на тражењу решења овог проблема, пре свега у виду

одговарајуће локације за објекат, средстава за изградњу новог објекта и куповину модерне опреме.

Општа болница Крушевац планира изградњу Ургентног центра за ургентно збрињавање пацијената са територије Расинског округа. Ургентни центар би био смештен у кругу Опште болнице. Локална самоуправа ће предузетни све потребне активности, у складу са својим овлашћењима, да би дошло реализације ове мере, посебно око обезбеђења одговарајућих локација и ев. објеката који би били стављени у функцију реализације ових мера.

Одговорна институција: Министарство здравља

Учесници: Градска управа града Крушевца, Општа болница Крушевац, Дом здравља Крушевац

Извори финансирања: Министарство здравља, буџет града Крушевца, донатори

Временски период: 2025-2032. Године

Приоритетни циљ 4.5: Унапређен амбијент за креативни развој деце и младих

Назив мере: (4.5.1) Оснивање Дечјег позоришта

Опис мере: Град Крушевац већ дуже време разматра могућност отварања посебног Дечјег позоришта за којим је локална заједница исказала потребу. Дечје позоришне представе се изводе повремено у оквиру репертоара Крушевачког позоришта, са просечно једном премијером годишње. Локална самоуправа треба да обезбеди адекватан простор који треба реконструисати и ставити у функцију. Поред редовног програма, Дечје позориште би било домаћин и фестивалу позоришних представа за децу и других културних догађаја намењених најмлађим становницима Крушевца.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Крушевачко позориште

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2030. године

Назив мере: (4.5.2) Изградња дечјих игралишта

Опис мере: Дечја игралишта имају велики значај за подизање квалитета живота у заједници, не само за децу већ и за њихово најближе окружење. На дечјим игралиштима деца се окупљају, играју, овладавају моторичким вештинама и друже. Република Србија је уредила нормативни оквир и стандарде доношењем Правилника о безбедности дечјих игралишта у 2019. години. Град Крушевац ће предузети активности (израда урбанистичких планова и пројеката, обезбеђење извора

финансирања) да у самом Крушевцу и већем броју насељених места изгради модерна дечја игралишта.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ПУ "Ната Вељковић", школе

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.5.3) Формирање Омладинског центра града Крушевца

Опис мере: У циљу побољшања квалитета у раду са младима, неопходно је успоставити нове омладинске просторе и адаптирати постојеће у складу са дефинисаним стандардима и подићи компетенције оних који раде са младима у неформалном образовању. Ова мера је зато усмерена ка формирању Омладинског центра града Крушевца у погледу инфраструктуре и опреме, програма неформалног образовања и информалног учења који ће се реализовати у овом простору у погледу компетенција реализатора ових програма.

Кроз широк консултативни процес са младима, представницима цивилног и јавног сектора, развијаће се програми у склопу којих млади могу квалитетно да проводе слободно време, похађају бесплатне програме неформалног образовања и реализују информално учење у безбедном окружењу. Омладински центар града Крушевца биће формиран и адаптиран у складу са стандардима које дефинише Национална стратегија за младе Републике Србије за период од 2023-2030. године. Млади ће у центрима моћи да добију различите бесплатне услуге свеобухватног информисања младих, неформалног образовања, као и простор за изражавање креативних потенцијала и развој предузетничких идеја.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Канцеларија за младе, ученички парламенти, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2028. године

Назив мере: (4.5.4) Формирање Волонтерског центра града Крушевца

Опис мере: У оквиру ове мере неопходно је формирати Волонтерски центар (сервис) где ће посебна пажња бити посвећена укључивању неформалних група младих, ученичких и студентских парламената у волонтерске активности и обуци младих и организатора волонтерских услуга за волонтирање у регуларним и у ванредним ситуацијама.

У складу са принципом друштвене одговорности и солидарности, млади треба активно да доприносе изградњи и неговању друштвених вредности и развоју своје заједнице, нарочито путем различитих облика волонтерских активности и да

изражавају међугенерациску солидарност и активно раде на стварању услова за једнако и пуно учешће у свим аспектима друштвеног живота сваке младе особе. Волонтерским радом се подстиче и развија одговорност лица која раде са младима, као и одговорност младих у односу на њихове обавезе у друштву. Неопходно је даље радити на промовисању грађанске партиципације младих и волонтирања, информисању о могућностима укључивања, промоцији солидарности и поштовању начела Програма Волонтери Уједињених нација да је волонтирање лични избор, легитиман начин учешћа грађана у активностима заједнице, да омогућава појединцима и групама да се баве хуманим, еколошким и социјалним питањима, затим да је волонтирање неплаћен посао који не замењује плаћени посао и не замењује плаћене раднике и не представља опасност за безбедност посла плаћеним радницима.

Радиће се на увођењу система званично признавања знања и вештина који се неформално стичу кроз волонтирање, одрживост волонтерских активности и активног учешћа младих у друштву. Радиће се и на препознавању иновативних начина волонтирања младих, као што је онлајн волонтирање, и на унапређивању волонтерских сервиса.

Локална самоуправа ће у сарадњи са Црвеним крстом Крушевац радити и на формирању посебног ресурс - центра за волонтере, у руралном делу града, ради подстицања волонтеризма кроз организовање едукација и стручних усавршавања разних облика: летња школа подмлатка и омладине, организовање кампова, организовање омладинских размена, тренинга, курсева, семинара, радионица, предавања, показних вежби и др.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Канцеларија за младе, Црвени крст Крушевац, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2028. године

Назив мере: (4.5.5) Развој културних садржаја кројених по мери младих и подстицање младих на стваралаштво

Опис мере: Кроз ову меру предвиђено је креирање садржаја у култури који су по мери младих, уз стварање подстицајног окружења да млади сами стварају културне садржаје. Неформално образовање и неформално учење младих о култури, естетским вредностима, о критичком вредновању уметничких дела, наћи ће место у програмима младих и за младе.

Истовремено, ствараће се услови за подршку младима за креирање културних садржаја и уметничких дела. Подстицаће се аматерско културно и уметничко стваралаштво, примена нових технологија у култури, дигитализација и развој дигиталне истраживачке инфраструктуре, културно и уметничко стваралаштво друштвено осетљивих група. Показатељи успеха у остваривању ове мере

пратиће се преко броја програма неформалног образовања који као исход имају развој естетичке компетенције, броја програма за младе које реализују институције у области културе града Крушевца, пре свега Културни центар Крушевац, развоја аматерских активности на локалном нивоу (према полу) и стваралаштва младих на територији града Крушевца кроз пројекте удружења младих, удружења које раде са младима и неформалних група младих.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Канцеларија за младе, Културни центар Крушевац, ОЦД

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.5.6) Отварање модерног биоскопа

Опис мере: У Крушевцу је активан само један биоскоп са редовним програмом (биоскоп "Крушевац"). У сам објекат, којим управља Културни центар Крушевац, дуго се ништа није улагало, те је неопходна реконструкција објекта. Биоскоп има и застарелу опрему, тако да аудио - визуелни доживљај филмова није одговарајући за модерне стандарде у тој области, посета је годинама значајно слабија у односу на ранији период. Планира се модернизација биоскопа путем реконструкције целог објекта и набавке савремене опреме, чиме би се створили услови да приказивање филмова буде на нивоу биоскопа у великим градовима и оним у окружењу, односно за повратак пре свега млађе крушевачке публике у биоскоп.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Културни центар Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2027. године

Приоритетни циљ 4.6: Развијен масовни (рекреативни) спорт и спортска инфраструктура

Назив мере: (4.6.1) Уређење и опремање спортских објеката намењених за бављење спортом деце и младих

Опис мере: Поред објеката који припадају Спортском центру Крушевац (Хала спортова, комплекс базена, спортске сале и др.) и мањем броју објеката у приватном власништву, деца и млади се најчешће баве спортом уз коришћење капацитета спортских сала у школским објектима. Град Крушевац ће у сарадњи са Школском управом у Крушевцу и са школама покренути активности са циљем да се унапреде услови за бављење спортом деце и младих, као што су финансирање програма

школског спорта – набавка спортске опреме и реквизита, додатно уређење спортских сала, организација такмичења, увођење нових ваннаставних спортских садржаја и др.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Град Крушевац, Спортски центар, Школска управа Крушевац, школе, Спортски савез града Крушевца и спортски клубови

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.6.2) Реконструкција објекта затворених базена

Опис мере: Објекат у коме се налазе затворени базени у Крушевцу је отворен крајем 70 -тих година прошлог века. Објекат је делимично реконструисан 2006-2007. године и после преко 40 година коришћења објекат је у стању које захтева комплетну реконструкцију. Приликом израде пројектне документације водиће се рачуна да се максимално обезбеди мултифункционални спортски приступ и искоришћеност простора у циљу организације и реализације разних спортских догађаја.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Спортски центар Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства

Временски период: 2025-2028. године

Назив мере: (4.6.3) Реализација спортско – рекреативног центра "Расина"

Опис мере: Град Крушевац ће у наредном периоду радити на реализацији спортско – рекреативног центра "Расина". Планира се купалиште са микроакумулацијама, спортска игралишта и објекти спорта и рекреације, игра деце, пешачке и бицикличке стазе, угоститељски објекти, мотели, коначишта, аква парк, зоо врт. Планска документација је израђена. Такође је израђена и планска документација за регулацију реке Расине.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац и Србија воде,

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.6.4) Изградња капиталних спортских објеката са развијањем нових спортских дисциплина и иновација у спорту

Опис мере: Изградња капиталних спортских објеката подразумева изградњу хиподрома и вишенаменске спортске хале.

Град Крушевац ће изградити хиподром на одређеној локацији у близини Источне обилазнице. Локална самоуправа ће приступити изради планске и пројектне документације и обезбедити средства да се изгради и опреми хиподром у величини и капацитету сличних објеката у окружењу.

Град Крушевац има једну халу спортова која је саграђена крајем 70 -тих година прошлог века. Хала не може да задовољи потребе спортских клубова и удружења за организацијом тренинга и спортских догађаја и уочена је потреба да се изгради нова Хала спортова, примерена савременим стандардима за изградњу објеката те врсте. Опредељена је одговарајућа локација на тзв. Старом аеродрому, а пред локалном самоуправом је да организује и финансира израду пројектне документације и обезбеди изворе финансирања за овај капитални објекат који би драстично повећао капацитете локалне заједнице не само за бављење врхунским, већ и школским и рекреативним спортом.

Такође ће се радити на увођењу нових спортских дисциплина и иновација у спорту – падел сквош, балон сале, планира се реконструкција отворених базена – аква парк и реконструкција тениских терена.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац, Спортски центар Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (4.6.5) Обнављање старих и изградња нових отворених спортских објеката на Јастрепцу

Опис мере: Планина Јастребац захтева значајна улагања да би се његов туристички потенцијал у максималној мери искористио за развој различитих видова туризма, међу којима спортски туризам има велики потенцијал. Са друге стране, Јастребац је традиционално место окупљања рекреативаца (планинари, друмски и брдски бициклизам и др.). Јастребац има одређен број објеката у функцији спорта који су доста запуштени и дуго нису обнављани. У циљу рекреације грађанства и унапређења спортско - рекреативног туризма, предузеће се израда идејног решења и изградња нових отворених спортских објеката, спортских терена и игралишта на Јастрепцу.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Спортски центар Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2028. године

Приоритетни циљ 5.1: Унапређење система безбедности као ефикасног механизма за одговор на елементарне и климатске непогоде и на друге изазове за безбедност у локалној заједници

Назив мере: (5.1.1) Унапређење система за праћење ризика, приправност, упозорење и одговор на њих у случају природних катастрофа, као и у случају природних ризика

Опис мере: Побољшани системи се доносе ради утврђивања јединствених мерила за израду процене ризика од катастрофа, повећања квалитета и упоредивости података као и унапређивања база података о ризицима од елементарних непогода и других несрећа на подручју Републике Србије. Циљ је да се идентификују извори могућег угрожавања, сагледавају могуће последице, потребе и могућности спровођења мера и задатака заштите и спасавања од катастрофа.

За побољшање система за праћење ризика неопходна је набавка одговарајућег софтвера са пратећом опремом уз редовно ажурирање и набавку нових верзија истог. Софтвер треба да садржи све елементе који су неопходни у систему праћења ризика, процене ризика, упозорења и одговоре на настанак природних катастрофа, а све у циљу да би се штете тих катастрофа свеле на минимум, односно, што мање последице по људство и објекте.

Неопходно је ангажовати додатно људство које би прошло одређену обуку како би могли да брзо реагују у случају природне катастрофе.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Одељење за послове одбране и ванредне ситуације, јавна предузећа, Полицијска управа Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (5.1.2) Побољшање ефеката праћења безбедности у сливу Западне Мораве

Опис мере: Споразум о сарадњи градова и општина слива Западне Мораве потписан је током 2021. године, на основу Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама, који дефинише обавезе јединица локалне самоуправе, као и могућности успостављања међусобне сарадње и удруживања у циљу пружања помоћи, размене искустава и заједничког планирања и предузимања мера и активности из оквира својих надлежности утврђених законом. Споразум је потписало 18 локалних самоуправа у сливу Западне Мораве. Овим Споразумом дефинисане су следеће мере:

- материјално - техничко опремање – планирање, набавка и опремање неопходним материјално - техничким средствима, ради стварања услова за нормално функционисање система смањења ризика од катастрофа и цивилне заштите, са посебним

акцентом на систем ране најаве (Ситуациони центар). Посебно се истиче потреба изградње и набавке, као и успостављања посебних канала и система комуникације, како у периоду непосредно пре катастрофе, тако и током и након катастрофе;

- повећање функционалности система смањења ризика од катастрофа – успостављање функционалног система смањења ризика од катастрофа, пре свега кроз развој цивилне заштите и система ране најаве, али и организације и спровођења различитих кампања у циљу ширења и подизања свести о значају и потребама учесника свих у процесима смањења ризика од катастрофа;

- имплементација система везе и управљачког софтвера у ЈЛС у градовима и општинама у сливу Западне Мораве;

- инструктажа чланова стручних комисија које на терену процењују штету.

У наредном периоду очекује се наставак и унапређење сарадње и превенције у делу безбедности са свим субјектима у општинама Расинског округа, док се међусекторска и међурегионална сарадња базира на даљој реализацији Споразума и побољшању ефеката праћења безбедности у сливу Западне Мораве.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Одељење за послове одбране и ванредне ситуације, ЈЛС из слива Западне Мораве

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (5.1.3) Диверсификација извора водоснабдевања града Крушевца

Опис мере: Град Крушевац има квалитетно водоснабдевање кроз Регионални систем за водоснабдевање са језера "Ћелије", којим се дистрибуира вода из Фабрике воде у Мајдеву, у близини језера Ћелије. Међутим, капацитет експлоатације овог система је временски ограничен (пројектовано је на 50 година, али сада су процене да ће тај систем моћи да се експлоатише на знатно дужи рок). Локална самоуправа ће радити на проналажењу начина да се диверсификује водоснабдевање становништва града јер садашњи концепт водоснабдевања представља велики потенцијални безбедносни проблем за локалну заједницу. Ради одрживог, квалитетног и безбедног водоснабдевања, потребно је увести друге локалне изворе водоснабдевања у систем.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац, ЈКП "Водовод Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Приоритетни циљ 5.2: Ефикасно решавање безбедносних проблема које узрокује развој града, посебно неконтролисана урбанизација, саобраћај и миграциона кретања становништва

Назив мере: (5.2.1) Подизање капацитета за заштиту од природних катастрофа

Опис мере: Имајући у виду немогућност апсолутног спречавања последица природних катастрофа, превентивне мере се предузимају са циљем директног или индиректног смањења негативних последица предузимањем одређених мера и радњи пре него што се оне и догоде. Превентивне мере подразумевају израду планова заштите и спасавања, регрутовање и обуку особља, идентификовање залиха, означавање објеката за коришћење у таквим ситуацијама. Мере превентивне се предузимају у сваком друштву да би се умањила вероватноћа настанка ризика који угрожавају живот и имовину грађана.

Природне катастрофе које су повезане са климатским променама, а које су препознате за град Крушевац су клизишта, суше, мећаве, град. Неопходно је у наредном периоду израдити планове за наведене елементарне непогоде које се јављају на овом подручју.

Имајући у виду немогућност апсолутног спречавања последица природних катастрофа, мере спремности имају за задатак да директно или индиректно смање њихове негативне утицаје на локалну заједницу.

Једна од најважнијих мера је припремљеност кадрова да се на адекватан начин суоче са природним катастрофама унапређењем знања и капацитета које су развили субјекти заштите и спасавања како би ефикасно предвидели, и у најбољој мери одговорили и на прави начин санирали последице природних катастрофа.

Обука би обухватила теоријски и практични део учествовања у акцијама отклањања последица изазваних природним катастрофама. Обука има за циљ унапређење капацитета за реаговање у ванредним ситуацијама са фокусом на природне катастрофе.

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Одељење за послове одбране и ванредне ситуације, Полицијска управа Крушевца

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (5.2.2) Мере заштите од шумских пожара

Опис мере: Град Крушевац је План заштите од пожара израдио према Закону о заштити од пожара и Правилнику о начину израде и садржају плана заштите од пожара ЈЛС разврстане у прву и другу категорију.

Циљ израде Плана заштите од пожара је да на основу анализе постојећег стања и процене угрожености од пожара, одреди техничке и организационе мере и предвиди максималну могућу заштиту од пожара у датим условима.

Спровodeћи превентивне мере заштите шума од пожара, посебну пажњу усмеравају на изградњу водозавата и осматрачница, као и одржавање постојећих и изградњу нових противпожарних путева, који имају незаменљиву улогу у превенцији, али и обезбеђивању брзе реакције и доступности приликом акције гашења шумских пожара.

У циљу превенције сваке године едуковати локално становништво и вршити апел путем медија на повећану пажњу и опрезност становништва када су у питању шумски пожари, а у критичним периодима спроводити и активна и пасивна дежурства у циљу превенције и ране детекције пожара.

Сам план заштите од пожара треба усклађивати са насталим променама као последица урбанистичких, техничко - технолошких и других промена од значаја за заштиту од пожара кроз измене и допуне плана заштите од пожара

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Одељење за послове одбране и ванредне ситуације, Полицијска управа Крушевца, ЈП "Србијашуме"

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, ЈП "Србијашуме", донатори

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (5.2.3) Унапређење безбедности саобраћаја на територији Града

Опис мере: Локална самоуправа ће израдити неопходне студије, планску и пројектну документацију за унапређење саобраћаја у градској зони што је веома важно за безбедност грађана. Радиће се изградња јавних гаража свих типова у циљу решавања потреба мирујућег саобраћаја, проширење мреже бициклистичких стаза, проширење пешачких зона унутар подручја ширег градског центра, организовање савременог и ефикасног система јавног превоза (еколошки прихватљиви облици погона, као и инсистирање и промовисање коришћења средстава јавног превоза као најприхватљивијег вида превоза у граду – бесплатни превоз малим електричним возилима на најчешћим градским рутама и сл.) и повећање безбедности свих учесника у саобраћају са посебним акцентом на безбедност најмлађих учесника у саобраћају. Унапређење безбедности саобраћаја на територији града Крушевца подразумева и унапређење функционисања саобраћаја, бољи режим саобраћаја, као и обезбеђивање одговарајућег броја паркинг места.

Приликом осмишљавања мера и начина следиће се и важећи План одрживе урбане мобилности града

Крушевца, а радиће се и повезање ових мера са мерама изабраног концепта "Паметног града".

Одговорна институција: Град Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, ЈП за урбанизам и пројектовање Крушевац

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства

Временски период: 2025-2032. године

Назив мере: (5.2.4) Унапређење система видео надзора у граду

Опис мере: Локална самоуправа ће у сарадњи са Министарством унутрашњих послова Републике Србије радити на унапређењу система видео надзора на територији целог града. Овај систем омогућује расветљавање и откривање кривичних дела, откривање прекршаја из области јавног реда и мира, као и саобраћајних прекршаја уз одговарајуће документовање. Систем видео надзора омогућује и лакшу идентификацију извршилаца кривичних дела и прекршаја. Документован материјал ће такође олакшати и рад правосудних органа.

Систем видео надзора омогућује повећање укупне безбедности грађана и имовине, стабилног јавног реда и мира и унапређење безбедности у саобраћају (проходност улица, застоји и слично).

Одговорна институција: Град Крушевац, Полицијска управа Крушевац

Учесници: Градска управа града Крушевца, Полицијска управа Крушевац, фирме за обезбеђење

Извори финансирања: Буџет града Крушевца, министарства, донатори

Временски период: 2025-2032. године

ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ИЗВЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ПЛАНА РАЗВОЈА

Планови развоја јединица локалне самоуправе спроводе се кроз процес планирања, израде, доношења и спровођења докумената јавних политика и осталих планских докумената и прописа који се доносе у складу са законом и статутом јединица локалне самоуправе.

Ради спровођења Плана развоја града Крушевца локална самоуправа ће израдити и усвојити **Средњорочни план**, који се израђује за период од наредне три године, као и акционе планове за сваку годину обухваћену Планом развоја. На тај начин План развоја града Крушевца ће добити своју практичну димензију, биће усклађен са другим

локалним документима, посебно са локалним буџетом, који се такође усваја за период од три године.

Институционални оквир за праћење спровођења Плана развоја чиниће **Координационо тело за имплементацију Плана развоја града Крушевца**, које ће именовати Градско веће града Крушевца, непосредно по усвајању Плана развоја, а најкасније до усвајања Средњорочног плана. Стручне и административне послове Координационог тела за имплементацију Плана развоја града Крушевца ће обављати **координатор Координационог тела за имплементацију Плана развоја града Крушевца, запослен у Одељењу за инвестиције, привреду и заштиту животне средине** – Служба за привреду.

Координационо тело за имплементацију Плана развоја града Крушевца ће управљати процесом спровођења Плана развоја, пратиће напредак на основу достављених извештаја, одлучивати о предлозима за решавање установљених проблема у спровођењу Плана развоја, доносити корективне мере у случају да је остваривање мера или циљева из било ког разлога угрожено, или предложити евентуалне ревизије Плана развоја и дефинисање нових циљева и мера. Координационо тело ће чинити доносиоци одлука унутар локалне самоуправе који ће обезбедити управљачку подршку за спровођење Плана развоја и ефикасно решавање проблема, посебно оних који се односе на сарадњу различитих актера.

Координатор ће бити задужен да одржава константну комуникацију са организацијама које су носиоци мера и активности, да од њих прибавља извештаје и информације о спровођењу мера и активности, дискутује о оствареним резултатима и идентификованим проблемима, израђује препоруке за решавање установљених проблема у спровођењу мера, проверава да ли су средњорочни планови институција усаглашени са мерама и циљевима у Плану развоја, извештава Координационо тело о напретку, припрема материјале и обавља административно - техничке послове за Координационо тело и др.

Планирање спровођења мера садржаних у Плану развоја биће синхронизовано са процесом програмског буџетирања, односно финансијског планирања, континуирано током године, и то у складу са календаром обједињеног процеса планирања и буџетирања.

Праћење спровођења Плана развоја омогућиће Граду Крушевцу да се утврди које одлуке треба донети у случају одступања од планираног, да ли се мере и приоритетни циљеви остварују по плану и ефикасно, који ризици се јављају или очекују у остварењу учинака Плана развоја и да ли су планирани и остварени учинци и даље релевантни за остваривање визије.

Извештавање. Координатор ће израђивати Извештај о спровођењу Средњорочног плана, који ће подносити Координационом телу и потом Градском

већу града Крушевца на разматрање и усвајање, на годишњем нивоу. Координатор ће израђивати и Извештај о постигнутим учинцима Плана развоја на трогодишњем нивоу. После Координационог тима и Градског већа, о овом извештају изјашњаваће се Скупштина града Крушевца.

Вредновање постигнутих учинака Плана развоја града Крушевца подразумева коришћење прикупљених података и анализа које су резултат праћења спровођења Плана развоја, како би се оценила *релевантност, ефикасност, ефективност и одрживост* мера садржаних у Плану развоја, утврдио степен промене који је настао спровођењем мера из Плана развоја и степен достизања приоритетних циљева, а све у циљу преиспитивања и унапређења Плана развоја, односно утврђивања потребе за његовом ревизијом и бољим планирањем у будућности.

Вредновање учинака Плана развоја града Крушевца спроводиће се на основу анализе података и информација добијених од свих органа и организација које су одговорне за спровођење мера из Плана развоја, односно повезаних циљева и мера у Средњорочном плану града Крушевца, као и података и информација које су прибављене из других извора.

Ревизија. Након усвајања извештаја о учинцима Плана развоја града Крушевца, Градско веће или Скупштина града Крушевца могу утврдити потребу за спровођењем ревизије Плана развоја, на основу чега се приступа изради предлога измена и допуна Плана развоја. Градско веће иницира ревизију постојећег Плана развоја, уз образложење разлога за ревизију. Одлуку којом се покреће ревизија постојећег Плана развоја доноси Скупштина града Крушевца, а ток поступка за ревизију реализује се по процедури која је прописана и за усвајање Плана развоја.

331

На основу члана 17. став 1. тачка 3, члана 20. став 1. тачка 2, члана 34. став 1. и члана 43. став 5. Закона о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18 - др. Закон и 35/23) и члана 22. Статута града Крушевца („Сл. лист града Крушевца“ бр. 15/18 и 11/24)

Скупштина града Крушевца, на седници одржаној дана 12.9.2024.год, донела је

О Д Л У К У

О ОДРЕЂИВАЊУ ЛОКАЦИЈЕ ЗА ОДЛАГАЊЕ ИНЕРТНОГ ГРАЂЕВИНСКОГ ОТПАДА И ОТПАДА ОД РУШЕЊА ОБЈЕКТА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА КРУШЕВЦА

Члан 1.

Овом Одлуком одређује се локација за одлагање инертног грађевинског отпада и отпада од рушења објеката на територији града Крушевца, утврђују се услови за уређење локације, начин и услови коришћења локације.

Члан 2.

За одлагање инертног грађевинског отпада и отпада од рушења објеката у складу са Локалним планом управљања отпадом града Крушевца за период 2016- 2025.- ревизија, одређују се следеће локације 174/1 КО Срње и 174/2 КО Срње.

Члан 3.

Локацију из члана 2. овог уговора уређује и одржава ЈКП „ Крушевац“ Крушевац у складу са Законом и другим прописима.

Члан 4.

Под грађевинским отпадом, у смислу Закона и ове Одлуке, подразумева се отпад који потиче од грађевинске индустрије и отпад од рушења објеката (цигле, блокови, цреп, бетон, малтер, земља, песак, шљунак, глина, иловача, камен и сл.), који није опасан отпад и који се може користити за поновну употребу производа за исту или другу намену, односно третман отпада, ради добијања сировине за производњу истог или другог производа, као секундарна сировина.

Под инертним отпадом, у смислу закона и ове одлуке, подразумева се отпад који нема особине агресивног отпада, није подложен било којим физичким, хемијским или биолошким променама, не раствара се, не сагорева или на други начин физички